

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління
Кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
Заочна форма навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

ОМЕЛЬЧЕНКА ВЛАДИСЛАВА ІГОРОВИЧА

на тему «ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО
ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

*Робота виконана з дотриманням основних принципів та фундаментальних
цінностей академічної доброчесності _____ Омельченко В.І.*

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доц.

_____ М.О. Будяєв

Робота допущена до захисту в ЕК «__» _____ 20__ р. протокол № __

Зав. кафедри бізнес-економіки
та підприємництва,
докт. екон. наук, проф.

Інна РЄПНА

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність, класифікація і структура інноваційної діяльності підприємства.....	7
1.2. Види, форми та джерела забезпечення інноваційної діяльності підприємства.....	11
1.3. Методика дослідження ефективності інноваційної діяльності.....	17
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «АГРОКОМБІНАТ «КАЛИТА».....	24
2.1. Характеристика підприємства та ринку його функціонування	24
2.2. Фінансово-економічна діагностика діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»..	38
2.3. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»	44
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «АГРОКОМБІНАТ «КАЛИТА».....	52
3.1. Сутнісна характеристика бізнес-пропозиції	52
3.2. Обґрунтування соціально-економічної доцільності впровадження бізнес пропозиції щодо покращення інноваційної діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»	61
3.3. Необхідні передумови імплементації запропонованих бізнес-заходів	68
ВИСНОВКИ.....	73
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	76
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена тим, що в сучасних умовах функціонування ринку, впливу зовнішнього та внутрішнього середовища основним чинником у формуванні конкурентних переваг підприємства є цілеспрямоване та ефективне управління інноваційною діяльністю. Доцільність даного процесу визначається на основі системи спостереження рівня інноваційної активності підприємства та його інноваційного потенціалу. У такому випадку, підприємствам необхідно розробляти дієві стратегії та механізми управління інноваційною діяльністю з метою утримання позицій на ринку та розвитку підприємства на довгострокову перспективу.

Головним завданням у процесі управління інноваційною діяльністю підприємства є забезпечення його ефективної діяльності та розвитку у довгостроковій перспективі завдяки обґрунтуванню та вибору перспективних напрямків діяльності, створенню чи залученню тих інновацій, які суттєво відрізнятимуть продукцію чи послуги підприємства від аналогічних продуктів конкурентів, що забезпечить йому конкурентні переваги на ринку.

Оскільки інноваційні зміни на сучасному етапі розвитку України та світу є дуже актуальними та значущими, то ці питання привертають увагу та інтерес багатьох науковців, таких як: Ю.М. Бажал, І.Т. Балабанова, І.Р. Бузька, С.В. Валдайцева, Г.С. Волобуєв, О.С. Височан, М.І. Грицаєнко, О.І. Дацій, Е.І. Крилова, О.А. Лапко, С.В. Мочерний, Л.І. Нейкова, Л.А. Омарбакиєв, О.І. Пампура, А.А. Пересада, Ю.В. Пікуш, С.Ф. Покропивний, М. Портер, Б. Санто, Н.О. Титаренко, П.С. Харів, Д.М. Черваньов, О.Г. Шпикуляк, Й. Шумпетер та інші. Незважаючи на величезну кількість публікацій, деякі аспекти інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності залишаються недопрацьованими, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Об'єктом дослідження є інноваційна діяльність підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних положень щодо інноваційної діяльності підприємства.

Метою роботи є теоритико-методичне дослідження особливостей інноваційної діяльності підприємства та обґрунтування бізнес-пропозицій щодо її покращення на АТ «Агрокомбінат «Калита».

З урахуванням сформованої мети дослідження було поставлено та виконано такі *завдання*:

- розкрити сутність, класифікацію і структуру інноваційної діяльності підприємства;
- охарактеризувати види, форми та джерела інноваційної діяльності підприємства;
- розглянути методику дослідження ефективності інноваційної діяльності;
- дати характеристику підприємства та ринку його функціонування;
- здійснити фінансово-економічну діагностику діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»;
- оцінити ефективність інноваційної діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»;
- надати сутнісну характеристику бізнес-пропозиції;
- обґрунтувати соціально-економічну доцільність впровадження бізнес пропозиції щодо покращення інноваційної діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»;
- визначити необхідні передумови імплементації запропонованих бізнес-заходів.

При виконанні завдань даної роботи було використано такі *методи дослідження*: метод системного аналізу та формалізації складних структур – для дослідження теорії інноваційної діяльності; узагальнення та наукової абстракції – для вивчення теоретичних аспектів та розкриття методичних засад дослідження ефективності інноваційної діяльності; графічний та табличний методи, метод

групування, порівняння – для дослідження діяльності підприємства; системний підхід – для ідентифікації потенційних резервів інноваційного розвитку АТ «Агрокомбінат «Калита»; аналізу, синтезу, індукції, дедукції, абстрагування – для узагальнення існуючих та формування нових теоретичних положень щодо інноваційного розвитку підприємства; економіко-математичного моделювання, експертних оцінок – для розробки та удосконалення методичних підходів щодо інноваційного розвитку підприємства та оцінки ефективності інноваційного проекту.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання авторських пропозицій, спрямованих на інноваційний розвиток підприємства, на АТ «Агрокомбінат «Калита» та інших агропромислових підприємствах України.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, нормативно-правові акти, результати міжнародних досліджень, ресурси мережі Інтернет, дані звітності АТ «Агрокомбінат «Калита» та власні авторські розробки.

Структура дипломної роботи включає: вступ, три розділи основної частини, висновки, перелік джерел посилань та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, класифікація і структура інноваційної діяльності підприємства

Розвиток підприємств будь-якої форми власності та сфери виробництва неможливий без досягнень науки та техніки, котрі втілюються у нові винаходи, технології, продукти, товари, засоби та джерела комунікацій, новітні методи та механізми технічного, соціального, організаційного управління, новітні види послуг. Саме нові винаходи та відкриття є джерелом науково-технічного прогресу, який має на меті покращення життя людства та спрощення буденних рутинних процесів. XX- XXI століття можна сміливо вважати інноваційною добою, яка характеризується швидкими змінами в усіх сферах життя. Це період переважання наукомістких технологій, прогресу фундаментальних та прикладних наук, впровадження масштабних науково-технологічних задумів та реалізації інноваційних проектів. За даних умов джерелом розвитку сучасного суспільства та буття людини стає інноваційна діяльність, в центрі якої є інновації. Отже, саме вони стають найважливішим інструментом глобальних радикальних змін у розвитку людства та світової економічної системи в цілому.

Вперше в науковий обіг термін «інновація» ввів в XX ст. видатний австрійський науковець Йозеф Шумпетер. Вивчаючи базові поняття теорії інновацій, він досліджував дану категорію як суттєві зміни технології й управління, нові поєднання стосовно техніки та технології, використання ресурсів або ж створення нових товарів чи послуг. На думку за Й. Шумпетера, інновації – це не лише нововведення, а новітній чинник виробництва [86]. Вчений виокремив п'ять різновидів інновацій: створення невідомого для покупців нового продукту з

якісно новими характеристиками; введення нового засобу виробництва, в основі якого не обов'язково повинно бути закладено нове наукове чи технічне відкриття, а може бути використаний новітній підхід до торгівельного застосування продукції; відкриття нового ринку реалізації товару, незважаючи на те, чи існував раніше даний ринок або ж ні; використання нових до нині джерел матеріалів й напівфабрикатів, незалежно від того, чи були раніше ці джерела чи ні; застосування нових інституційних та організаційних форм.

В сучасності України та української економіки вектор розвитку на основі інновацій зазначений у Законах України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV та «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 № 433-IV [26-28]. Інновації є основою безперервних економічних змін, котрі впливають на динамічний розвиток і підвищення ефективності діяльності як окремих підприємств, так і всієї економічної системи в цілому. Саме через це суттєве значення мають теоретичні положення, котрі визначають сутність понять «інновації», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність». Від розуміння даних наукових понять залежить можливість здійснення інноваційної політики на підприємстві, реалізація системи оцінювання конкретного рівня розвитку інноваційних досліджень, вміле володіння механізмом управління інноваційними процесами не лише на підприємстві, але й в галузі [67].

Інноваційна діяльність є головною складовою виробничо-фінансової діяльності підприємства, яка направлена на оновлення та покращення його виробничих потужностей та фінансових, соціальних, організаційно-економічних відносин. Об'єктом будь-якої інноваційної діяльності є інновація. Існує безліч трактувань даного поняття, адже кожен вчений трактує дане визначення по-своєму та вкладає в нього особливий зміст.

Бажал Ю.М. під інноваціями розуміє зміну технології виробництва, що має суттєве значення та являє собою стрибок від старої функції виробництва до нової [2].

На думку Волдачек Л., інновація – це суттєві зміни в функціонуванні підприємства як цілісної системи [11].

Харів П.С. розглядає інновації як результат інноваційної діяльності, виражений у вигляді наукових, технічних або ж соціально-економічних новинок, який має бути одержаний на будь-якому етапі інноваційного процесу [81].

Проведений аналіз літературних джерел щодо інновацій дозволив встановити існування різних точок зору щодо визначення поняття «інновації» (рис. 1.1).

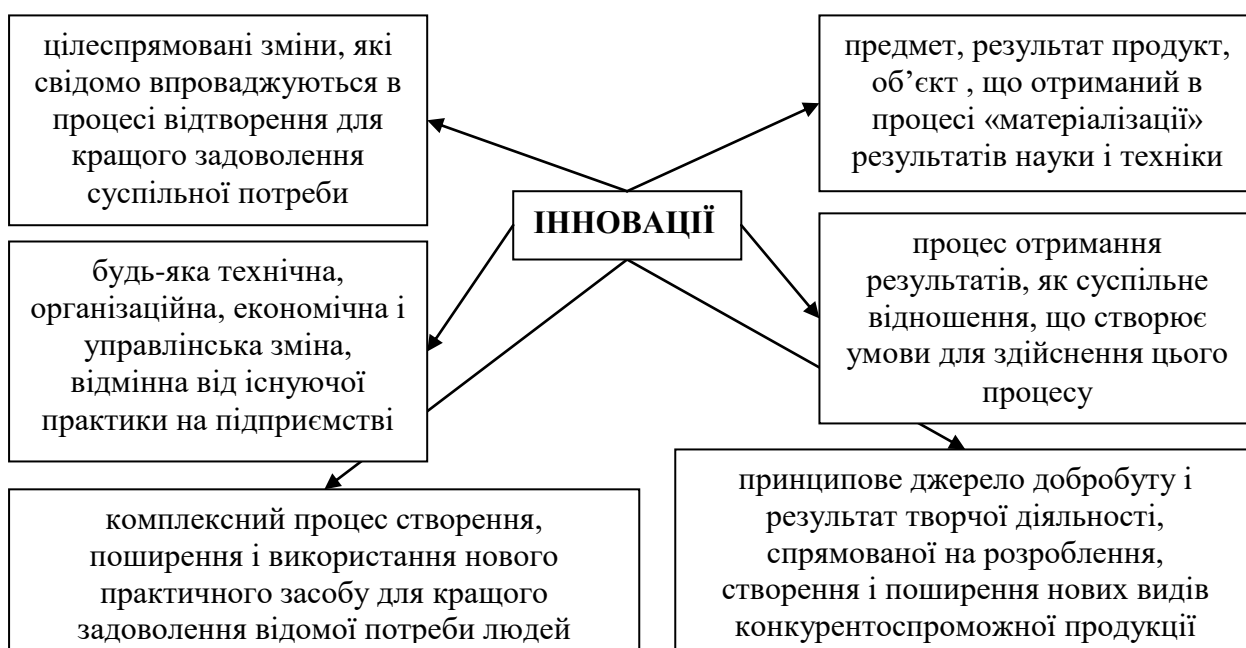

Рисунок – 1.1. Варіанти трактування інновацій

Джерело: складено автором за даними [34; 81]

Отже, деякі вчені під інноваціями розуміють зміни, що направлено здійснюються в процесі відтворення для кращого задоволення існуючої або сформованої нової потреби суспільства. Або ж як «технічна, організаційна, економічна та управлінська зміна, що відрізняється від існуючої практики на даному підприємстві». Інші вчені стверджують, що інновація – це «комплексний процес виготовлення, розповсюдження та використання нового продукту для ліпшого задоволення існуючих потреб людей». Також дуже часто інновації ототожнюють з процесом створення нового технічного продукту та

розповсюдження його в межах всієї економіки, а в довгостроковій перспективі вбачають в інноваціях джерело добробуту та результат творчої діяльності, котрий направлений на розробку, створення і поширення новітніх видів конкурентоспроможної продукції, сучасних технік і технологій, застосування нових, прийнятних ринковим умовам ведення господарства організаційних форм та методів, стилів управління. Отже, узагальнюючи всі точки зору щодо сутності інновацій та підводячи підсумки, виділимо наступні їх особливості: інновація є бажаною, необхідною зміною, що приносить користь порівняно з попереднім станом будь-якого об'єкту, предмету, процесу; дана зміна має бути практичною та приносити позитивний результат; ці зміни можуть стосуватись будь-яких виробів, технологій, організацій виробництва, менеджменту тощо; інновації є найважливішим джерелом втілення цілей розвитку суб'єкта, в результаті чого підвищується ефективність його діяльності.

Класифікація інновацій за різними критеріями дозволяє краще зрозуміти їхні характеристики та вплив на економіку та суспільство (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація інновацій за різними критеріями

Вид інновацій	Характеристика	Приклади
Продуктові	Інновації, пов'язані з новими чи покращеними продуктами чи послугами.	Нові моделі смартфонів, медичні пристрої, інноваційні фармацевтичні препарати.
Процесні	Інновації в оптимізації виробничих або бізнес-процесів.	Впровадження автоматизації виробництва, оптимізація логістичних систем.
Маркетингові	Зміни в стратегії маркетингу або способах просування продуктів на ринку.	Нові методи реклами, стратегії бренду, сучасні канали збуту.
Організаційні	Інновації в системі управління, організаційній структурі та корпоративній культурі.	Впровадження гнучких методологій управління, зміни в корпоративній культурі.
Соціальні	Інновації, спрямовані на вирішення соціальних проблем та покращення якості життя.	Проекти у сфері екології, освіти, медицини, соціального захисту.
Екологічні	Інновації, спрямовані на зменшення впливу діяльності на навколишнє середовище.	Розробка екологічно чистих технологій, використання відновлюваних джерел енергії.
Відкриті	Інновації, які залучають зовнішні ресурси, ідеї та співпрацю зі спільнотою.	Відкриті інноваційні лабораторії, спільні дослідження з іншими компаніями.

Джерело: побудовано автором на основі [27, с. 5]

Узагальнюючи, можна виділити такі основні характеристики: інновація – це новий або вдосконалений продукт, послуга, процес, технологія або організаційна структура; інновація має нову якість, тобто вона відрізняється від існуючих аналогів; інновація має економічний ефект, тобто вона приносить користь суспільству або окремій компанії. Ці характеристики дозволяють відрізнити інновації від інших нововведень, таких як модифікації існуючих продуктів або послуг, які не мають суттєвого впливу на економіку. На нашу думку, інновації – це процес створення та впровадження нових ідей, технологій, продуктів, послуг, організаційних структур, які призводять до позитивних змін у суспільстві. Інновації можуть мати економічний, соціальний, культурний та екологічний ефект.

1.2. Види, форми та джерела інноваційної діяльності підприємства

В сучасній науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення категорій «інноваційна діяльність» і «інноваційний процес». На думку одних авторів ці поняття тотожні, а інші вважають, що вони мають різний зміст. Однак і останні не мають єдиної точки зору: одні вважають, що інноваційний процес включає інноваційну діяльність, інші навпаки.

В Законі України «Про інноваційну діяльність» вона розглядається як діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг [22].

На відміну від поняття інноваційна діяльність, викладеного в Законі України, у світовій практиці прийняте таке формулювання – це діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок для розширення і відновлення номенклатури і поліпшення якості продукції, що випускається (товарів, послуг), удосконалення технології їх

виробництва з наступним впровадженням і ефективною реалізацією на внутрішньому чи зовнішньому ринках [31, с. 14].

«Керівництво Осло» визначає технологічну продуктову або процесову інноваційну діяльність, як діяльність, яка охоплює всі ті наукові, технологічні, організаційні, фінансові і комерційні заходи, включаючи інвестиції і нові знання, які фактично або за задумом призводять до появи технологічно нових або удосконалених продуктів або процесів [50, с. 115].

Інноваційна діяльність може здійснюватись в межах однієї організації або включати придбання товарів, послуг чи знань із зовнішніх джерел, включаючи консультаційні послуги. Таким чином, організація може придбати зовнішні технології в уречевленій або неуречевленій формі. Інноваційна діяльність може здійснюватись у всіх галузях економіки: виробництві, сфері послуг, державному управлінні, в охороні здоров'я і навіть в приватних домогосподарствах. З однієї точки зору, інноваційна діяльність являє собою сферу розробки і практичного освоєння технічних, технологічних, організаційно-економічних нововведень, яка включає не тільки інноваційні процеси, але й маркетингові дослідження ринків збуту товарів, їх споживчих властивостей, а також новий підхід до організації інформаційних, консалтингових, соціальних й інших видів послуг. З іншої, це діяльність, яка спрямована на виконання інноваційного процесу. Інноваційний процес неможливо звести до жодної з її складових; він характеризується фронтальністю, високим рівнем невизначеності і ризику, складністю прогнозування результатів.

Потрібно погодитись з тими, хто вважає, що поняття «інноваційна діяльність» більш широке, ніж «інноваційний процес». Діяльність включає в себе «...ціль, засоби, результат і сам процес діяльності», а процес – це «послідовна зміна станів, стадій розвитку або сукупність послідовних дій для досягнення будь-якого результату» [16, с. 154].

Розглянемо зміст основних підсистем інноваційної діяльності.

Господарська комерційна діяльність підприємств включає: виробничу діяльність; фінансово-інвестиційну діяльність; маркетингову діяльність; діяльність з розвитку людського капіталу.

Наукова діяльність – інтелектуальна діяльність, яка спрямована на одержання і використання нових знань. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Науково-технічна діяльність – інтелектуальна і творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій. Її основними формами (видами) є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії практичного їх використання, тобто інновацій.

Науково-організаційна діяльність – діяльність, що спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності [27, с. 29-30].

Науково-інформаційна діяльність – сукупність дій, спрямованих на задоволення потреб громадян, юридичних осіб і держави у науково-технічній інформації, що полягає в її збиранні, аналітично-синтетичній обробці, фіксації, зберіганні, пошуку і поширенні. Науково-технічна інформація – документовані або публічно оголошені відомості про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадянської діяльності [18].

Господарська комерційна діяльність (підприємництво) – це самостійна, ініціативна, систематична господарська діяльність, що здійснюється на власний ризик суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Діяльність зі створення і розвитку людського капіталу – діяльність, що спрямована на формування широкого світогляду фахівців та вчених, яких готують навчальні

заклади, розвиток знань і людської здатності їх творчо засвоїти, приведення рівня і якості освітнього потенціалу та кадрового забезпечення країни у відповідність до вимог інноваційно-орієнтованої економіки. Інвестиційно-фінансова діяльність являє собою цілеспрямований здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) і забезпечення її реалізації [39, с. 112].

Таким чином, інноваційна діяльність розглядається в літературі, як цілеспрямована й організована творча діяльність, яка проводиться з метою удосконалення і збалансованості різних площин діяльності фірми і складається із сукупності різних видів робіт, які взаємопов'язані в єдиному процесі із створення і виробництва інновацій. Це сукупність наукової, технологічної, організаційної, фінансової і комерційної діяльності, яка направлена на створення і впровадження на ринку нового або удосконаленого продукту, створення нового або удосконаленого технологічного процесу, використання в практичній діяльності, нової або удосконаленої організаційно-економічної форми, яка забезпечує необхідну економічну і (або) суспільну вигоду [10, с. 8].

Вона включає в себе цілий комплекс наукових, технологічних, фінансових і комерційних заходів, маркетингові дослідження ринкових потреб в інновації, а також інноваційний процес і діяльність, що пов'язана з розповсюдженням інновацій. До інноваційної діяльності відносять:

- виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських або технологічних робіт зі створення інноваційного продукту;
- комплексне науково-технічне індикативне планування і цільове програмування;
- організацію і нормативно-правове забезпечення робіт зі створення інноваційного продукту;
- технологічне переоснащення і підготовку виробництва для випуску інноваційного продукту (послуги), технології;
- сертифікацію і стандартизацію інноваційних продуктів;

- проведення маркетингових досліджень з метою виявлення попиту на інноваційну продукцію;
- проведення випробувань щодо освоєння споживачем інноваційного продукту;
- управління процесами комерціалізації нововведень;
- діяльність з просування інноваційного продукту на внутрішній або світовий ринки, включаючи правову охорону результатів інноваційної діяльності, що використані в продукті;
- передачу або придбання прав на об'єкти інтелектуальної власності за умов включення їх в громадянсько-правовий обіг;
- експертизу, консультування, інформаційні, юридичні або інші послуги (включаючи організацію фінансування інноваційної діяльності) зі створення і реалізації нового і удосконаленого інноваційного продукту.

Останнім часом визиває багато сперечань питання, що можна відносити до видів інноваційної діяльності. Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» види інноваційної діяльності не визначені.

У 2007 році відбулися зміни у статистичній звітності щодо обстеження інноваційної діяльності промислових підприємств. Згідно цих змін дослідження витрат на інноваційну діяльність проводилося за такими напрямками: внутрішні науково-дослідні розробки (НДР) (без амортизації, включають капітальні витрати на споруди і обладнання для виконання НДР); придбання НДР (зовнішні НДР); придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (за виключенням витрат на обладнання для НДР); придбання інших зовнішніх знань; інші витрати. За таким переліком витрат дуже важко проаналізувати інноваційну діяльність і за структурою існуючого інноваційного процесу і за основними видами інноваційної діяльності. Це дозволить розглядати види інноваційної діяльності в системі побудованого на підприємстві інноваційного процесу.

В табл. 1.2 пропонується систематизація складових інноваційної діяльності в системі побудованого на підприємстві інноваційного процесу з коментарями

щодо того, яким чином даний вид діяльності повинен відображатись у вигляді затрат на технологічну, продуктову або процесову інноваційну діяльність.

Таблиця 1.2 – Складові інноваційної діяльності і їх основні витратні характеристики

Види інноваційної діяльності	Коментарі щодо включення витрат з даного виду діяльності в технологічну продуктову або процесову інноваційну діяльність
1	2
<p>Придбання або формування релевантних знань, які є новими для фірми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фундаментальні, пошукові і прикладні дослідження; - придбання неуречевлених технологій і ноу-хау; - придбання уречевлених технологій 	<p>Затрати на відтворення досліджень; затрати на придбання технологій, які не відтворені в конкретному продукті і ноу-хау; затрати на технології, які відтворені в конкретному продукті</p>
<p>Доведення знань до можливості їх впровадження у виробництво (дослідно-конструкторські роботи зі створення інноваційного продукту):</p> <ul style="list-style-type: none"> - технічне проектування продукту і виробничого циклу; - розробка технологічної документації; - розробка документації для виготовлення і випробувань дослідного зразку 	<p>Затрати на відтворення розробок, що є результатами досліджень; затрати на проведення тестувань виробничого і маркетингового характеру щодо можливості впровадження нововведення у виробничий процес</p>
<p>Форми підготовки до виробництва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інструментальна підготовка; - виробниче і художнє проектування інноваційного продукту; - інші капітальні витрати щодо введення інноваційного продукту у виробництво; - пуск виробництва 	<p>Затрати на оснащення обладнання, промисловий інжиніринг, запуск виробництва, включаючи дослідні установки і дослідні зразки, які не включені у склад затрат на дослідження і розробки</p>
<p>Підготовка кадрів</p>	<p>Затрати на проведення тренінгів, які відносяться до технологічної, продуктової або процесової інноваційної діяльності, що визначається необхідним для здійснення нового або удосконаленого продукту або процесу</p>
<p>Маркетинг інновацій</p>	<p>Затрати на проведення тестувань маркетингового характеру щодо можливості впровадження нововведення у виробничий процес; затрати на маркетинг технологічної продуктової або процесової інновації, якщо він необхідний для створення технологічно нового або удосконаленого продукту або нового процесу</p>

Продовження табл. 1.2

1	2
Організація управління	Затрати на створення нових організаційних структур з різною організаційно-правовою формою; затрати на об'єднання, приєднання і поглинання різних організаційних структур; затрати на виділення і роз'єднання різних організаційних структур; затрати на створення сумісних підприємств, в тому числі франчайзинг; затрати на акціонування (це стосується лише тих організаційних структур, які трансформуються з метою проведення інноваційної діяльності)

Джерело: побудовано автором на основі [31; 50].

Отже, інноваційна діяльність – це види робіт, які спрямовані на практичне використання наукового, науково-технічного результату і інтелектуального потенціалу з метою отримання нової або радикально покращеної продукції, технології її виробництва і задоволення платоспроможного попиту споживачів у високоякісних товарах і послугах, удосконалення соціального обслуговування. Інноваційна діяльність є основою розвитку інноваційного потенціалу підприємства, так як вона являє собою свідому, цілеспрямовану роботу людей або сукупність особливого роду робіт зі створення і розповсюдження нововведення у виробничій системі. Відповідно, ступінь активності інноваційної діяльності визначає розвиток інноваційного потенціалу з точки зору обсягів інноваційних ресурсів і ефективності їх використання.

1.3. Методика дослідження ефективності інноваційної діяльності

Важливою умовою для стабільного та ефективного функціонування інноваційної діяльності є оцінка її ефективності. Здійснюючи оцінку інноваційної діяльності підприємство отримує можливість вдосконалювати свої інноваційні проекти та забезпечувати стійкий розвиток у конкурентному бізнес-середовищі.

Оцінка інноваційної діяльності підприємств вимагає використання різних методів та практик. Методи оцінки інноваційної діяльності підприємства можна класифікувати за наступними напрямками, які наведено на рис. 1.2.

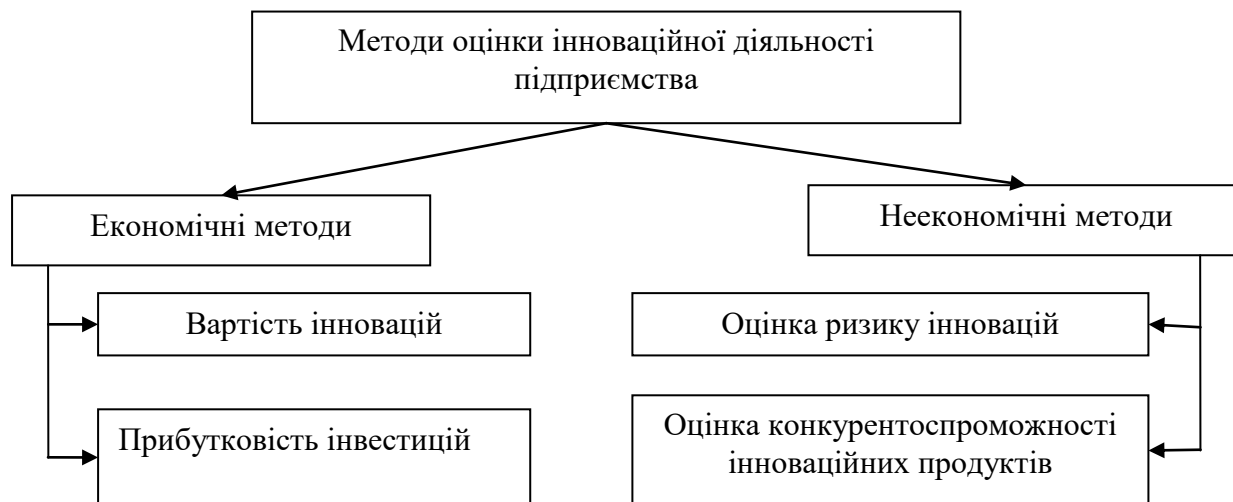

Рисунок 1.2 – Методи оцінки інноваційної діяльності підприємств

Джерело: побудовано автором на основі [29].

Один з найпоширеніших підходів до оцінки інноваційної діяльності – це використання економічних методів. Ці методи засновані на оцінці фінансової ефективності інноваційних проєктів і включають такі показники, як:

- вартість інновацій (показник визначає загальну вартість створення та впровадження інноваційного продукту або технології. Його можна розрахувати шляхом оцінки всіх витрат на дослідження і розробку, виробництво та маркетинг);

- прибутковість інвестицій (показник вимірює, наскільки прибутковим є інноваційний проєкт. Він розраховується шляхом порівняння чистого прибутку, який генерує проєкт, з витратами на його реалізацію).

Крім економічних методів існують також неекономічні методи оцінки інноваційної діяльності, які дають більш широке представлення її успішності. Деякі з них включають:

- оцінка ризику інновацій (метод дозволяє визначити ризики, пов'язані з реалізацією інноваційних проєктів, включає аналіз технологічних, фінансових, ринкових та організаційних ризиків і розробку стратегій їх управління);

- оцінка конкурентоспроможності інноваційних продуктів (метод дозволяє визначити, наскільки ефективно інноваційний продукт конкурує на ринку, включає аналіз вимог споживачів, порівняння з конкурентами та визначення унікальних переваг продукту) [37, с.112].

Кожен метод оцінки інноваційної діяльності має свої переваги і недоліки.

Економічні методи дають чіткі числові показники, які дозволяють оцінити прибутковість та ефективність інноваційних проєктів з точки зору витрат. Однак, вони не враховують неекономічні фактори, такі як ризики, конкурентоспроможність та імідж підприємства. Тому, їх слід використовувати у поєднанні з неекономічними методами.

Неекономічні методи оцінки дають можливість зрозуміти успішність інноваційної діяльності, але вони можуть бути більш суб'єктивними та менш точними. Тому, їх слід використовувати у поєднанні з економічними методами.

Залежно від конкретних цілей та потреб оцінки, можуть бути використані різні методи. Наприклад, якщо підприємство хоче зрозуміти, наскільки ефективно воно використовує свої інноваційні ресурси, то економічні методи, такі як «вартість інновацій» та «прибутковість інвестицій», можуть бути найбільш доцільними.

Якщо ж підприємство хоче оцінити ризики та конкурентоспроможність своїх інноваційних проєктів, то неекономічні методи, такі як «оцінка ризику інновацій» та «оцінка конкурентоспроможності інноваційних продуктів», можуть бути більш корисними [13, с.76].

Підприємства, які активно впроваджують інновації, мають переваги, оскільки вони створюють інноваційні та прогресивні продукти та послуги, привертають увагу клієнтів і здатні реагувати на зміни швидше за конкурентів.

Підґрунтям до формування інструментарію оцінки інноваційної діяльності на підприємстві є комплексне використання методів, які можна класифікувати за наступними напрямками.

Кількісні методи оцінки інноваційної діяльності ґрунтуються на використанні кількісних показників, які вимірюють фінансову та ринкову ефективність інноваційних проєктів:

- показники ефективності інновацій (фінансові показники, такі як рентабельність інвестицій (ROI), чистий приведений дохід (NPV), рентабельність вкладень (ROE) тощо. Ці показники дозволяють оцінити фінансову вигоду, яку приносить інноваційний проєкт. Ринкові показники, такі як частка ринку, зростання продажів або рейтинг задоволеності клієнтів. Вони вказують на успіх інновації на ринку та її конкурентну позицію);

- метод порівняння (може використовуватись для порівняння різних інноваційних проєктів або для порівняння проєкту зі стандартом галузі. Цей метод допомагає визначити, наскільки успішно інноваційний проєкт виконується порівняно з іншими аналогічними проєктами).

Якісні методи оцінки інноваційної діяльності дозволяють оцінити нефінансові аспекти успішності інноваційних проєктів, такі як інноваційна культура, комунікація та здатність до інновацій в організації, а саме:

- експертні інтерв'ю та опитування (ці методи використовуються для отримання думок та оцінок експертів або зацікавлених сторін щодо інноваційних проєктів. Експертні інтерв'ю та опитування допомагають з'ясувати переваги та недоліки проєкту, його потенціал та можливі ризики);

- фокус-групи (включають групові дискусії з представниками цільової аудиторії. Цей метод дозволяє зрозуміти, як споживачі сприймають інноваційний продукт або послугу, що дозволяє підприємству налаштувати його на потреби ринку) [24, с.91].

Існують також комплексні методи оцінки інноваційної діяльності підприємства, які комбінують різні підходи для більш повного оцінювання інноваційної діяльності:

– **Balanced Scorecard.** Balanced Scorecard (збалансована система показників) використовує набір показників для оцінки інноваційної діяльності з різних перспектив, таких як фінансова, клієнтська, внутрішня та навчальна. Цей метод допомагає визначити баланс між різними аспектами успіху інноваційного проєкту;

– **модель розробки продукту.** Цей метод оцінює етапи розробки продукту або послуги та використовує показники для вимірювання прогресу кожного етапу. Він допомагає визначити, наскільки успішно проєкт відповідає задокументованим цілям розробки;

– **матриця портфелю інновацій** допомагає підприємству управляти своїм портфелем інноваційних проєктів. Цей інструмент дозволяє класифікувати проєкти за їхньою стратегічною цінністю та ризиком. Він допомагає підприємству приймати рішення про розподіл ресурсів та пріоритети в інноваційних проєктах;

– **залучення зовнішніх експертів,** таких як консультанти або наукові співробітники, може допомогти у покращенні оцінки інноваційної діяльності. Вони можуть принести свіже бачення та фахову експертизу, а також допомогти здійснити аналіз конкурентного середовища та трендів у відповідній галузі [46].

Використання цифрових інструментів для оцінки інноваційної діяльності в сучасних умовах господарювання є актуальним напрямом та включає у себе:

– **аналіз даних та машинне навчання.** Використання аналізу даних та машинного навчання може допомогти підприємствам зібрати та аналізувати великі обсяги даних, пов'язаних з інноваційними проєктами. Це дозволяє отримати більш детальну інформацію щодо ефективності та успішності проєктів, виявити тренди, а також передбачити можливі ризики та виклики;

– **використання інноваційного програмного забезпечення.** Інноваційне програмне забезпечення може допомогти у веденні ефективного моніторингу та управління інноваційними проєктами. Ці інструменти надають можливість

стежити за прогресом проєктів, керувати ресурсами, спілкуватися з командами та зберігати всю важливу інформацію на одній платформі [12, с. 33].

Індикатори вартості є важливими методами оцінки інноваційної діяльності, оскільки вони дозволяють виміряти економічні вигоди, які приносить інноваційний проєкт. Декілька ключових індикаторів вартості включають:

- показник віддачі капіталу (ROI). ROI вимірює прибуток, отриманий від інвестицій у проєкт, відносно загальної вартості інвестицій. Він дозволяє оцінити ефективність інноваційного проєкту, порівнюючи отримані вигоди з затратами.

- чистий теперішній потік (NPV). NPV визначає загальну вартість проєкту шляхом врахування витрат та потоків доходів упродовж тривалості проєкту. Позитивне значення NPV свідчить про те, що проєкт приносить позитивну вартість [17].

Ризик-орієнтовані методи оцінки:

- аналіз сценаріїв допомагає оцінити можливі наслідки різних ризикових ситуацій та їх вплив на інноваційний проєкт. Цей метод включає розробку різних сценаріїв розвитку подій та визначення ймовірності виникнення кожного з них;

- аналіз чутливості визначає, як зміна вхідних параметрів впливає на результати оцінки проєкту. Цей метод дозволяє виявити ключові фактори та їхній вплив на прибутковість проєкту, а також врахувати можливі ризики та варіанти розвитку;

- бенчмаркінг є корисним інструментом для оцінки інноваційної діяльності підприємства, порівняння його з кращими практиками та стандартами галузі. Деякі способи використання бенчмаркінгу включають зовнішній та внутрішній бенчмаркінг [24, с.94].

Кожен з методів оцінки інноваційної діяльності підприємства мають свої переваги та недоліки. В своєму дослідженні, при оцінюванні ефективності

інноваційної діяльності підприємства, ми будемо використовувати кількісні та якісні методи дослідження, зокрема:

- показники стану інноваційної діяльності підприємства: приріст інноваційного потенціалу, інтенсивність інноваційного розвитку, ефективність інноваційного розвитку;
- експертні оцінки ефективності інноваційної діяльності;
- кількісні методи ефективності інноваційної діяльності підприємства, зокрема рентабельності інноваційної діяльності за певний період.

Отже, оцінка інноваційної діяльності може бути складним завданням через нестабільний характер інновацій, невизначеність та ризики. Вона також вимагає наявності відповідної експертизи, аналітичних навичок та доступу до достовірних даних. Ефективна оцінка інноваційної діяльності дозволяє підприємствам виявити найбільш перспективні проекти та локацію ресурсів для досягнення стратегічних цілей. Вона також допомагає встановити рівні успішності, забезпечити контроль та моніторинг проектів і покращити прийняття управлінських рішень.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «АГРОКОМБІНАТ «КАЛИТА»

2.1. Характеристика підприємства та ринку його функціонування

Розв'язана росією війна проти України наклала відбиток на економіку країни, зокрема на сільське господарство. Порушення ланцюгів постачання та сільськогосподарського виробництва вже завдало значної шкоди людям, економіці та довкіллю України. Незважаючи на ці труднощі, перед країною стоїть завдання відновити конкурентоспроможність сільського господарства та досягнення його сталості. Необхідно відзначити, що аграрне виробництво є ключовою галуззю українського експорту. Згідно з даними за 2021 рік, аграрний експорт досяг 27,8 млрд. доларів США, що склало 41% від загального обсягу експортованих товарів. А потреба підтримувати рівень виробництва та безпечні ланцюжки постачання сільськогосподарської продукції стала глобальною проблемою. Україна є одним із провідних світових виробників та експортерів сільськогосподарської продукції. Вона відіграє вирішальну роль у постачанні олійних культур і зерна на світовий ринок

У 2021 році країна експортувала понад 46% світового виробництва соняшнику та соняшникової олії та понад 45% соняшникового шроту. Країна посідає третє місце у світі за експортом ріпаку, третє за експортом ячменю (13% світового експорту), третє за експортом кукурудзи (13% світового експорту).

Але протягом 2022 року ці показники суттєво змінилися. За оцінками KSE (Київської школи економіки), непрямі втрати сільського господарства через війну станом на 24 квітня 2023 року оцінені в 31,5 млрд. доларів, а прямі збитки оцінені в 8,7 млрд. доларів. Тож, загальні збитки сягають розміру 40,2 млрд. дол. Частково або повністю знищено понад 84 тис. одиниць обладнання та техніки,

орієнтовна вартість яких становить 2,9 млрд. доларів. Пошкоджено або зруйновано зерносховища загальною місткістю 9,4 млн. тонн.

Вартість тваринницьких ресурсів, втрачених сільськогосподарськими виробниками, становить приблизно 362 млн. дол. За оцінками близько 5 млн. гектарів сільськогосподарських угідь (або 15% ріллі) в Україні, залишаються замінованими. За підрахунками Всеукраїнської аграрної ради, для відновлення деяких напрямків аграрного сектора знадобиться до п'яти років.

Для розуміння економічної складової конкурентоспроможності українських аграрних підприємства виконаємо аналіз динаміки економічних рахунків індустрії сільського господарства (за статистичними даними Державної служби статистики України (рис. 2.1).

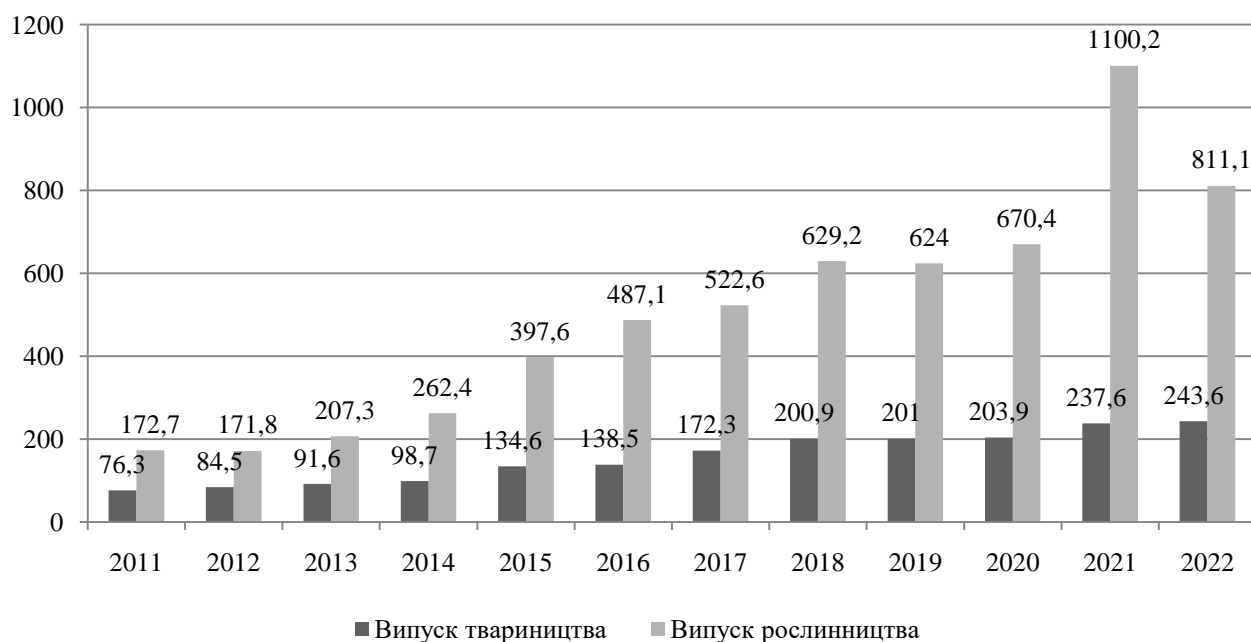

Рисунок 2.1 – Обсяги випуску продукції рослинництва та тваринництва за 2011-2022 роки, млрд. грн.

Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики України

Слід зазначити, що у 2022 році обсяг виробництва продукції рослинництва в реальних цінах сягнув рівня 811,1 млрд. грн., що у 4,7 рази перевищує значення цього показника у 2011 році (172,7 млрд. грн.). Також спостерігаємо зростання вартості продукції тваринництва з 76,3 млрд. грн. у 2011 році до 243,6 млрд. грн. у

2022 році, тож загальне зростання за цей період склало 3,2 рази. Проте загальний обсяг виробництва українських агропідприємств зріс у 2011-2021 роках з 249 млрд. грн. до 1,3 трлн грн. з наступним скороченням через активізацію бойових дій до 1,0 трлн грн. у 2022 році. Таким чином, у 2022 році спостерігаємо значне скорочення обсягів випуску продукції із 1337,8 млрд. грн. до 1054,7 млрд. грн., тобто на 16%.

На рис. 2.2 наведемо зміни в структурі аграрного господарства України за обсягом виробництва в гривнях.

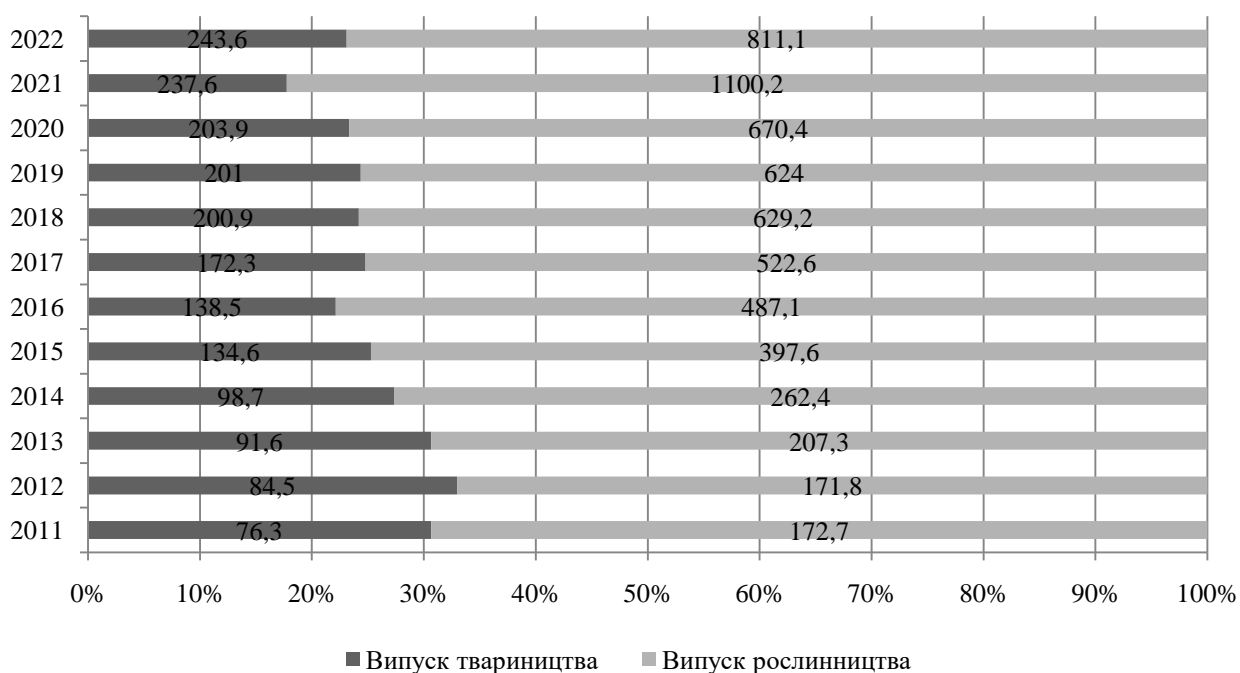

Рисунок 2.2 – Динаміка вартісної структури сільського господарства України за 2011-2022 роки

Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики України

Аналізуючи зміни у вартісній структурі сільського господарства, слід зазначити, що більшість сільськогосподарської продукції, що виробляється - це продукція галузі рослинництва. Так, у 2011 році рослинництво становило 69% від загального виробництва сільськогосподарської продукції, у 2021 році рослинництво становило вже 82% від загального виробництва сільськогосподарської продукції з падінням у 2022 році до 77%. Такі зміни пояснюються тим, що Україна знайшла ринки збуту зернових культур, що дало

змогу посилити експортний потенціал сільськогосподарських підприємств. А в цілому Україна склала стійкий імідж житниці Європи, що дозволило їй ефективно конкурувати на ринках зерна.

Згідно з моделюванням KSE, деякі галузі не досягнуть довоєнного рівня навіть через сім років після закінчення військового стану. Залежно від ринкових сил очікується, що сектори соняшнику, ячменю та пшениці відновляться до 2040 року. Виходячи з поточних тенденцій світового ринку та рівня воєнних збитків, очікується, що сектори кукурудзи, жита, вівса та ріпаку відновляться до 2050 року, очікується зростання пшениці, ячменю та соняшнику, тоді як виробництво сої, схоже, значно скоротиться. Це означає, що сільському господарству України може знадобитися до 20 років, щоб відновитися від руйнувань, спричинених російськими військовими атаками [11].

На Україну чекають найважчі періоди сівби за всю історію її незалежності, особливо для нещодавно звільнених територій від російської окупації, наслідки якої відчуватимуться ще довго після закінчення війни. Це створює складну ситуацію і невизначене майбутнє для селян на звільнених територіях [12].

Складна ситуація залишатиметься у тваринницькій галузі, передусім через скорочення поголів'я тварин у господарствах населення, зростання витрат на виробництво (через повномасштабну війну збільшення витрат на тваринництво відчули 64 % домогосподарств [21]) й відсутність фінансових ресурсів у аграріїв для відбудови зруйнованих тваринницьких приміщень та закупівлі молодняку тварин. На функціонування галузі впливатиме й стан забезпечення тваринницьких підприємств електроенергією, від стабільного постачання якої залежать системи вентиляції, опалення та годівлі, а також охолодження і зберігання продукції.

Акціонерне товариство «Агрокомбінат «Калита» зареєстроване за адресою Київська область, Броварський район, селище міського типу Калита, вулиця Червоноармійська, будинок 14

Основний вид діяльності: 01.46 Розведення свиней

Інші види діяльності:

Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Вирощування інших однорічних і дворічних культур, Вирощування інших багаторічних культур

Допоміжна діяльність у рослинництві

Допоміжна діяльність у тваринництві

Післяурожайна діяльність тощо.

Головною метою діяльності підприємства є виробництво, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції, а також надання послуг щодо ведення сільського господарства та здійснення інших пов'язаних з ним видів діяльності, оптова і роздрібна торгівля продукцією власного виробництва, надання транспортних та комунально-побутових послуг.

АТ «Агрокомбінат «Калита» діє згідно законодавства України та Статуту підприємства, в якому зазначено, що основна мета створення підприємства – задоволення потреб народного господарства у сільськогосподарській продукції, товарах, послугах і діє на принципах господарського розрахунку, самофінансування і самоокупності з метою отримання прибутку.

Основними цілями діяльності господарства є виробництво сільськогосподарської продукції, переробна промисловість, насичення товарами ринку, розширення конкуренції, впровадження досягнень науково-технічного прогресу, розширення сфер застосування праці.

Фінансові ресурси підприємства формуються за рахунок виручки від реалізації продукції, банківських кредитів, інвестицій.

Розподіляються доходи підприємства перш за все на погашення поточних зобов'язань перед державою та контрагентами, на процес розширення виробництва та виплати працівникам підприємства.

Наймані працівники не є членами господарства, та мають право прийматися і звільнятися з роботи згідно трудових договорів.

Організаційно-виробнича структура АТ «Агрокомбінат «Калита» (рис. 2.3) – це склад, кількісне співвідношення, розміри внутрішніх підрозділів, форми їх побудови і взаємозв'язку.

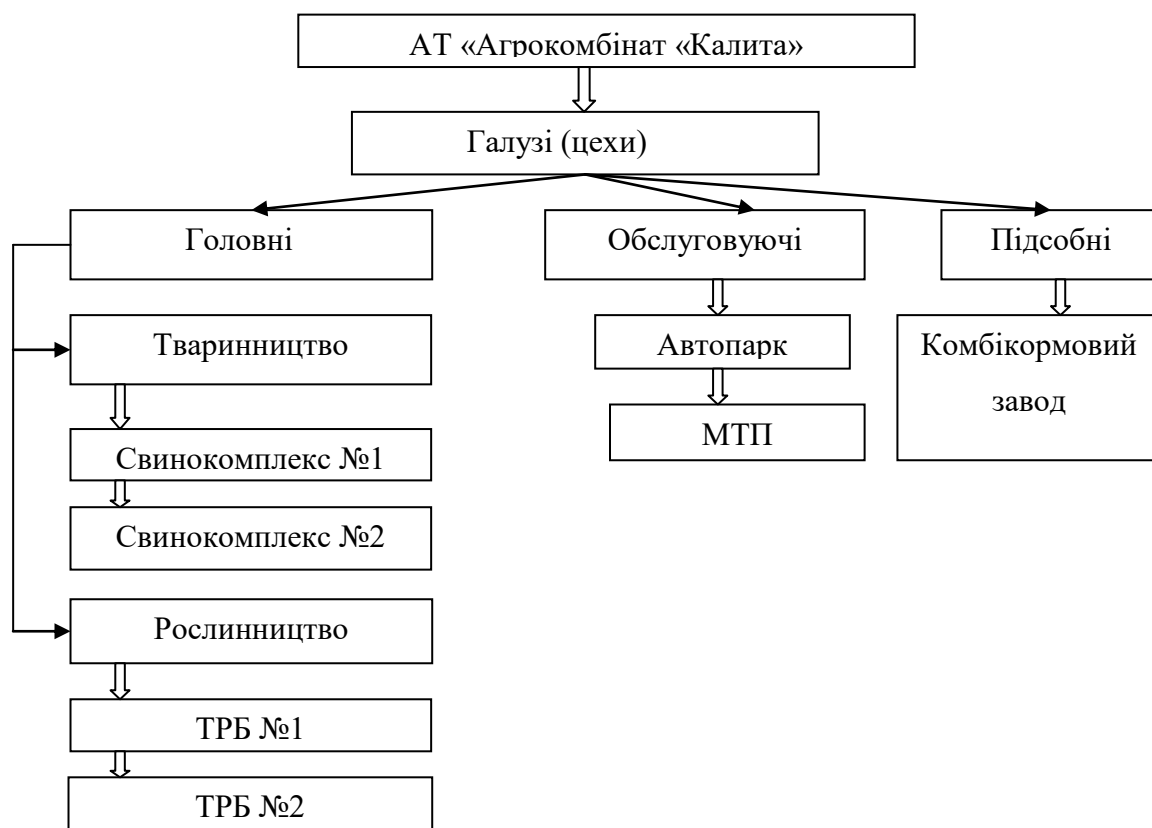

Рисунок – 2.3 Організаційно-виробнича структура АТ «Агрокомбінат «Калита»

Джерело: побудовано автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

АТ «Агрокомбінат «Калита» співпрацює з багатьма офіційними дилерами та представниками підприємств сільськогосподарського спрямування. На ринку праці в Україні існує конкуренція між аграрними компаніями за «якісними» висококваліфікованими спеціалістами. Керівництво підприємства постійно працює над розвитком команди: слідкує за тенденціям ринку праці та періодично підвищує заробітні плати, бо прагнуть утримувати та залучати кращих фахівців до своєї команди. Окрім, цього підприємство співпрацює з багатьма провідними закладами вищої освіти для залучення майбутніх фахівців-випускників, існують програми стажування з оплатою для студентів.

Аналіз макросередовища підприємства здійснюється за допомогою PEST-аналізу, що значною мірою дозволяє розробити фінансову стратегію, яка була б адекватною до умов макросередовища. PEST-аналіз певною мірою виступає як складова SWOT-аналізу, що належить до встановлення факторів зовнішнього середовища непрямого впливу, які впливають на формування можливостей та загроз для підприємства.

При проведенні PEST-аналізу необхідно проаналізувати можливий вплив на діяльність підприємства чотирьох основних факторів макроекономічного середовища: Political політичний; Economic економічний; Social соціальний; Technological технологічний.

Політичні фактори можна охарактеризувати як такі, що мають істотний вплив на здійснення діяльності підприємством. До них, зокрема, можна віднести обмеження в діяльності підприємства в зв'язку з пандемією Covid-19 та війна, а також такі, що стосуються політичної ситуації в країнах стратегічних партнерів підприємства.

Економічні фактори зовнішнього середовища також відіграють суттєву роль для здійснення ефективної діяльності підприємства. Насамперед, розглянемо такі найбільш актуальні з точки зору підприємства сфери показники, як зміна цін на ресурси та ріст рівня безробіття.

Соціальна складова представляє соціальні процеси, які відбуваються в суспільстві і компанії та впливають на її діяльність.

Аналіз культурної групи факторів не є обґрунтованим під час розгляду предмету дослідження, що вивчається, оскільки їх вплив може бути лише віддалено опосередкованим, а відтак приймається за несуттєвий в рамках проведення даної роботи.

Технологічні фактори для даного підприємства відіграють важливу роль і також здійснюють вплив високого рівня, оскільки прискорення науково-технічного прогресу, запровадження нових технологій визначають конкурентоспроможність підприємства.

Під час проведення PEST-аналізу завдання експертів полягало в тому, щоб оцінити міру впливу і вірогідність впливу різних чинників зовнішнього середовища на підприємство. Для розробки PEST-аналізу був використаний експертний метод та кількісна бальна оцінка.

Таблиця 2.1 – PEST-аналіз АТ «Агрокомбінат «Калита»

Аспект зовнішнього середовища	Бал	Аспект зовнішнього середовища	Бал
1	2	3	4
Політичний (P)		Економічний (E)	
Нормативно-правове (внутрішнє) державне регулювання галузі	7	Економічна державна підтримка: бюджетне фінансування програм розвитку; пільгове оподаткування; запровадження пільгових короткострокових та довгострокових послуг; цінове регулювання	7
Зовнішньоекономічна політика держави	6	Ціни на світовому ринку свинини та зерна	9
Державне регулювання земельних відносин та контроль за дотриманням екологічних норм ведення господарської діяльності	6	Падіння економіки України через війну . Курс валют, рівень інфляції.	10
Управління експортом продукції в Україні - державна політики в галузі експорту зерна та свинини. Міжнародні відносини між країнами покупцями та експортерами.	7	Рівень цін (коливання) цін на паливо, засоби захисту тварин, добрива та посівний матеріал	9
Зменшення/збільшення обсягу експорту продукції на світовий ринок у конкурентів (через вплив їх державного регулювання, наприклад введення експортних/імпортних обмежень із міркувань продовольчої безпеки)	9	Рівень цін (коливання) у виробників та оф. дистриб'юторів с/г техніки та запчастин до неї, можливість оформлення кредитів (розстрочок) талізингу	9
Ведення активних бойових дій в Україні	9	Подальше зниження глобального економічного зростання через війну в Україні.	8
Кількісна бальна оцінка при використанні експертного методу	44	Кількісна бальна оцінка при використанні експертного методу	52
Соціальний (S)		Технологічний (T)	
Демографічна ситуація в селах та смт., де провадить свою діяльність підприємство	5	Використання світовими експортерами та конкурентами новітньої с/г техніки та технологій, що призводить до економічного ефекту	7

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4
Тенденції на ринку праці в галузі	8	Використання світовими експортерами та конкурентами новітніх розробок в області селекції тварин та посівного матеріалу, що призводить до економічного ефекту	8
Вплив та регулювання сільських громад надіяльність підприємства	5	Використання світовими експортерами та конкурентами новітніх розробок та технологій в області обробки землі, екологічної безпеки, т.д. (агрономія)	7
Наявність державного замовлення для ВНЗ за спеціальностями галузі, співпраця підприємства з ВНЗ	6	Використання світовими експортерами та конкурентами новітніх розробок та технологій економії палива та ресурсів	8
Еміграція спеціалістів та науковців - «відтікмізків»	6	Державна підтримка наукових розробок	5
Переселення українців , через військові дії РФ(внутрішня міграція та еміграція)	9	Вплив війни на запровадження нових технологій вгалузі та на самому підприємстві	9
Кількісна бальна оцінка при використанніекспертного методу	39	Кількісна бальна оцінка при використанніекспертного методу	44

Джерело: складено автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

Проаналізуємо результати PEST-аналізу:

– найбільший вплив на діяльність АТ «Агрокомбінат «Калита» має економічний аспект зовнішнього середовища (52 бали). За експертною оцінкою аспект «Падіння економіки України через війну. Курс валют, рівень інфляції» має найбільший вплив (10 балів) серед всіх економічних аспектів зовнішнього середовища підприємства;

– найменший вплив на діяльність АТ «Агрокомбінат «Калита» має соціальний аспект зовнішнього середовища (39 балів). За експертною оцінкою аспект «Переселення українців, через військові дії РФ (внутрішня міграція та еміграція)» має найбільший вплив (9 балів) серед всіх соціальних аспектів зовнішнього середовища підприємства;

– політичний аспект разом із технологічним аспектом зовнішнього середовища підприємства набрали 44 бали за методом експертних оцінок. Та

зайняли друге місце серед факторів зовнішнього середовища, що мають вплив на діяльність АТ «Агрокомбінат «Калита».

При розробці PEST-аналізу та його використанні слід розуміти, що кожен із аспектів взаємопов'язаний з іншими, наприклад соціальний аспект «переселення українців, через військові дії РФ (внутрішня міграція та еміграція)» має не тільки соціальний ефект, а й економічний (зменшення кількості покупців), технологічний ефект (втрата кваліфікованих спеціалістів) та політичний ефект (донесення інформації до іноземців та їх урядів про важливість України та її виробників).

Для виявлення всіх існуючих конкурентів підприємства необхідно скласти перелік підприємств-конкурентів, що виробляють і реалізують аналогічну продукцію та діють в одному ринковому сегменті. В процесі аналізу були виявлені наступні групи конкурентів для АТ «Агрокомбінат «Калита»: сільськогосподарські підприємства, акціонерні товариства, які розташовані в одному регіоні. Оцінка кожного конкурента здійснюється за допомогою визначення кількості балів від 1 до 3 за визначеним переліком показників. Аналіз конкурентоспроможності досліджуваного підприємства та його основних конкурентів на ринку наведений у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Оцінка діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита» і його основних конкурентів

Показник	АТ «АК «Калита»	ТОВ «Агропром»	ПАТ «АПК-Інвест»
Якість продукції	2	2	3
Асортимент продукції	3	2	3
Ціна продукції	2	2	3
Репутація та імідж	2	2	2
Маркетингові комунікації	3	2	2
Канали збуту	2	2	2
Рівень обслуговування	2	1	3
Сучасні технології та устаткування	2	2	2
Разом	18	15	20

Джерело: складено автором

Так, за сумою балів, отриманих при оцінці факторів конкурентоздатності АТ «Агрокомбінат «Калита» знаходиться на досить вигідній позиції серед найближчих конкурентів. По багатьох параметрах підприємство не уступає своїм конкурентам, а по деяких навіть перевершує їх.

За результатами оцінювання побудуємо графік бальної оцінки конкурентоспроможності досліджуваного підприємства та його основних конкурентів (рис. 2.4).

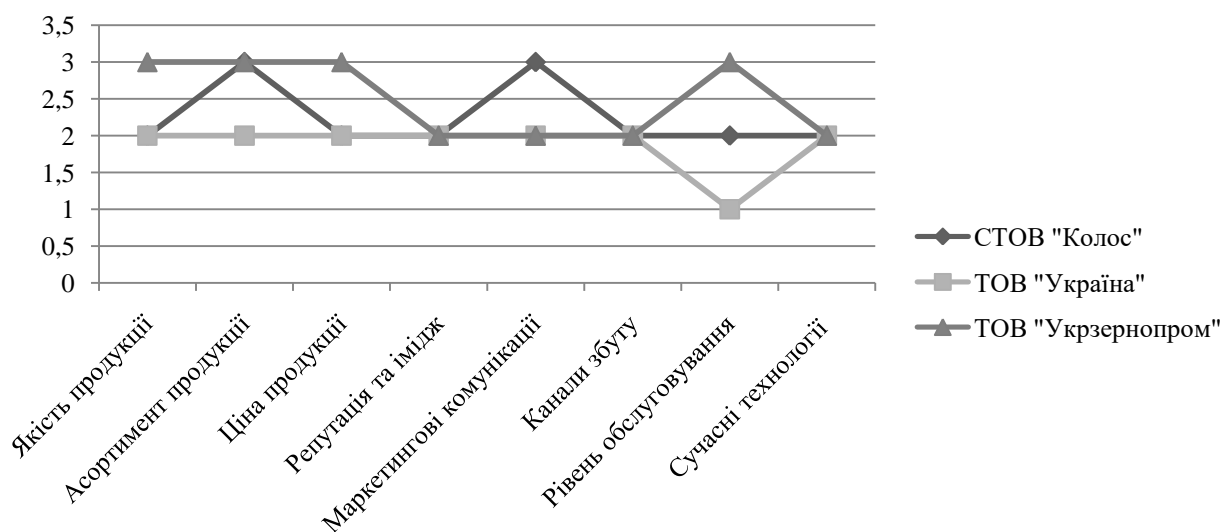

Рисунок – 2.4 Профіль АТ «Агрокомбінат «Калита» та його основних конкурентів

Джерело: побудовано автором

Визначимо ключові фактори успіху нашого підприємства по відношенню до його основних конкурентів (табл. 2.3). Найважливішими факторами успіху будь якого підприємства є такі фактори: якість продукції, рівень цін, реклама та стимулювання попиту, рівень обслуговування тощо.

Дані наведені табл. 2.3, свідчать, що АТ «АК «Калита» серед конкурентів займає 2-у позицію з рейтинговою оцінкою – 19, а оціночне значення ключових факторів успіху становить – 3,8 бали. Перше місце посідає конкурент ПАТ «АПК-Інвест» з рейтинговою оцінкою – 20 балів, оціночне значення – 4,1 бали, а на останньому місці – ТОВ «Агропром».

Таблиця 2.3 – Матриця конкурентного профілю АТ «Агрокомбінат «Калита» та його конкурентів

Ключові фактори успіху	АТ «АК «Калита»			ПАТ «АПК-Інвест»			ТОВ «Агропром»		
	Ваговий коефіцієнт	Рейтинг	Оціночне значення	Ваговий коефіцієнт	Рейтинг	Оціночне значення	Ваговий коефіцієнт	Рейтинг	Оціночне значення
Якість продукції	0,25	4	1,0	0,25	4	1,0	0,25	4	1,0
Ціна продукції	0,25	4	1,0	0,25	5	1,25	0,25	3	0,75
Реклама та стимулювання попиту	0,2	3	0,6	0,2	4	0,8	0,2	2	0,4
Канали збуту	0,15	4	0,6	0,15	3	0,45	0,15	3	0,45
Рівень обслуговування	0,15	4	0,6	0,15	4	0,6	0,15	4	0,6
Загальна оцінка	1,0	19	3,8	1,0	20	4,1	1,0	16	3,2

Джерело: складено автором

Дані наведені табл. 2.3, свідчать, що АТ «АК «Калита» серед конкурентів займає 2-у позицію з рейтинговою оцінкою – 19, а оціночне значення ключових факторів успіху становить – 3,8 бали. Перше місце посідає конкурент ПАТ «АПК-Інвест» з рейтинговою оцінкою –20 балів, оціночне значення – 4,1 бали, а на останньому місці – ТОВ «Агропром».

Отже, для підвищення конкурентоспроможності підприємству необхідно покращувати якість продукції, постійно здійснювати аналіз виробничих та збутових витрат, удосконалювати рівень обслуговування, впроваджувати сучасні технології тощо.

Для виявлення можливостей підприємства, його сильних чи слабких сторін та загроз, розробимо SWOT – аналіз (див. табл. 2.4).

Розглянемо більш детально деякі можливості / запропоновані нові впровадження, що вказані в SWOT-аналізі АТ «Агрокомбінат «Калита»:

– зниження витрат на енергоносії. Для реалізації цієї можливості, пропонуємо такі нові впровадження: побудови біогазових установок що дасть одночасно отримувати і біогаз, і біодобриво;

Таблиця 2.4 – SWOT-аналіз АТ «Агрокомбінат «Калита»

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Високі показники діяльності підприємства	Залежність від курсу валют та рівня інфляції.
Налагоджена організаційна структура підприємства.	Залежність від рівня цін (коливання цін) на паливо, корми, добрива та посівний матеріал
Наявність висококваліфікованих спеціалістів, конкурентна з/п персоналу.	Не достатня економічна державна підтримка, відсутність нових бюджетних програм розвитку галузі.
Налагоджена співпраця із імпортерами та оф. дистрибутерами с/г техніки, запчастин і т.д.	Не стабільність цін на світовому ринку свинини тазерна.
Достатня кількість та якість основних засобів.	Втрата кваліфікованого персоналу через еміграційні процеси та внутрішню міграцію
	Залежність експорту продукції від блокування морських-портів країною агресором.
Можливості (O)/ Запропоновані нові впровадження	Загрози(Т)
Зниження витрат на енергоносії за рахунок переробки відходів виробництва.	Різке падіння цін на світовому ринку цін на свинину та зернові через зміни державного регулювання експорту в конкурентів (економічнійнійни).
Запровадження та реалізація на виробництві системи «Climate FieldView».	Жорстке державне регулювання галузі, жорсткий контроль над експортом продукції, державне регулювання цін.
Оптимізація польових маршрутів техніки.	Введення державою додаткових податків для імпортерів с/г техніки, запчастин та зст; ззр, збільшення вартості акцизу на пальне, тощо.
Тестування та ознайомлення з новітніми світовими розробками в аграрній галузі	Погіршення кліматичного та екологічного стану.
Продовження тісної співпраці із офіційними представниками с/г техніки та запчастин.	Зниження рівня інвестицій через війну в Україні.
Тісна співпраця із ВНЗ, для навчання та отримання майбутніх спеціалістів компанії.	Повернення активних військових дій на території в котрих веде свою діяльність підприємство.
Аналіз ринку праці галузі . Додаткова мотивація працівників і т.д.	Значне зменшення обігових коштів на підприємстві, через зменшення обсягів продажу продукції, пов'язаних із логістичною проблемою експорту.
	Можливі проблеми із зберіганням продукції

Джерело: складено автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

– запровадження та реалізація на виробництві системи «Climate FieldView». «Climate FieldView» - це сучасна технологія, яку вже використовують підприємства-лідери, вона надає можливості: створення карти полів; індивідуального розрахунку густоти посіву; візуалізації стану здоров'я поля; аналізу продуктивності вирощування культур;

– тестування та ознайомлення з новітніми світовими розробками в аграрній галузі. Технології в аграрному бізнесі постійно розвиваються, вже зараз лідери серед виробників сільськогосподарської техніки на своїх виставках презентують нові розробки, які вже скоро з'являться на вільному ринку та прогнозовано будуть широко використовуватися компаніями виробниками сільськогосподарської продукції, серед них: керування на відстані (автономні транспортні засоби), системи інтелектуального тваринництва;

– продовження тісної співпраці із офіційними представниками с/г техніки та запчастин. Участь в тренінгах та семінарах офіційних представників. Екскурсії та поїздки на виробництва сучасної сільськогосподарської техніки для працівників компанії;

– тісна співпраця із ВНЗ, для навчання та отримання майбутніх спеціалістів компанії. Проведення семінарів та практичних занять для студентів за допомогою висококваліфікованих спеціалістів підприємства та технічних засобів виробництва підприємства. Додаткова стипендія для деяких студентів від підприємства, в яких воно особливо зацікавлене, як в майбутніх працівниках;

– аналіз ринку праці галузі. Додаткова мотивація працівників шляхом: введення нових систем фінансової нагороди кращих працівників; спонукання до підвищення ефективності праці шляхом контролю та нагород. Впровадження нових методів для: поліпшення клімату в колективі, контролю над керівним складом та унеможливлення босингу та використання влади в особистих цілях.

Отже, діяльність АТ «Агрокомбінат «Калита» й надалі буде здійснюватися в умовах нестабільного зовнішнього середовища: політичні, військові та економічні ризики будуть продовжувати провокувати невизначеність в середньостроковій та довгостроковій перспективах.

При побудові стратегічного планування підприємство повинно врахувати всі вище вказані зовнішні та внутрішні фактори впливу; мінімізувати загрози або врахувати їх як можливий ризик та при розробці стратегії розробити альтернативний план дій; максимально використати можливості.

2.2. Фінансово-економічна діагностика діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»

Надійна робота АТ «Агрокомбінат «Калита» в умовах ринку, його конкурентоспроможність і тривалість існування залежить від ступеня комплексності та внутрішньої будови. Успіх АТ «Агрокомбінат «Калита» досягається насамперед за рахунок створення всіх необхідних ланок для реалізації ринкових функцій, здійснення ефективної кадрової політики і запасу потужностей. Центральною ланкою АТ «Агрокомбінат «Калита» є виробництво і управління ним.

Про забезпеченість підприємства виробничими фондами свідчать показники проаналізовані в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники забезпеченості виробничими фондами АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. до 2021р.,%
Енергоозброєності, к.с	81,3	90,4	91,9	13,0
Енергозабезпеченості, к.с.	5,90	611,1	674,4	14,3
Фондозабезпеченість, грн.	100,5	133,6	140,4	39,7
Фондоозброєність, тис. грн.	23,4	31,5	28,1	20,1
Фондомісткість, грн.	0,50	0,78	0,68	37,0
Фондовіддача, грн.	2,00	1,29	1,46	-27,0

Джерело: складено автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

Аналізуючи дані табл. 2.5 можна зробити висновок, що енергоозброєність господарства зросла на 13,0%, а енергозабезпеченість на 14,3%. Відповідно збільшилися показники фондозабезпеченості на 39,7% та фондоозброєності на 20,1%. Негативним є зменшення фондовіддачі на 0,54 грн. (27%) та відповідно зростання фондомісткості на 0,08 грн. (37%).

Діяльність АТ «Агрокомбінат «Калита» забезпечується пер за все кваліфікованими кадрами. Динаміку середньооблікової чисельності працівників наведено на рис. 2.5.

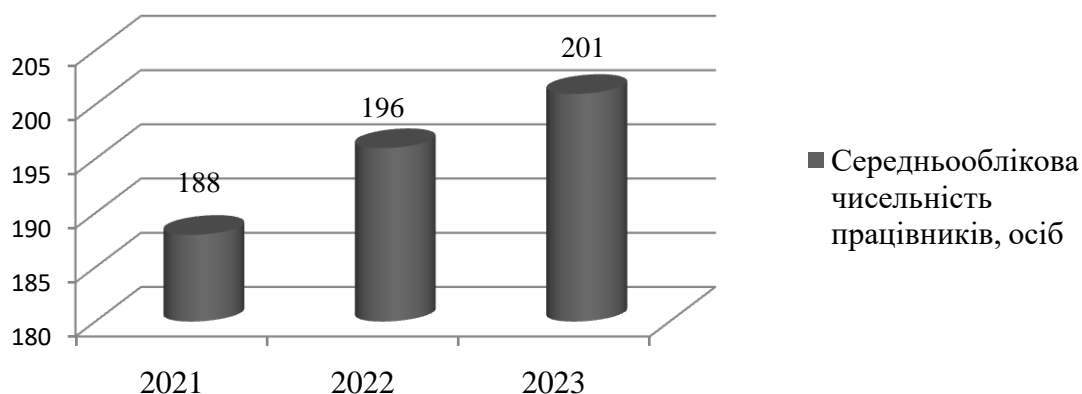

Рисунок 2.5 – Динаміка середньооблікової чисельності персоналу АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023рр.

Джерело: побудовано автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

Як бачимо в 2023 році середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу зросла на 13 осіб, або 6,9% порівняно з 2021 роком.

Наступним етапом проаналізуємо фінансові показники діяльності підприємства. Динаміка фінансових результатів наведена в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Динаміка фінансових результатів АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Темп приросту 2023 р. до 2021р.,%
Доходи, тис. грн..	11315	5622	3 753	-66,8
Витрати, тис. грн..	4975	6532	2 791	-43,9
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	6340	-910	962	-84,8

Джерело: складено автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

З проведених в табл. 2.6 розрахунків бачимо, що найбільш прибутковим для господарства був довоєнний 2021 рік. Натомість, в 2020 році отримано збитки, що першочергово пов'язано з тим, що господарство розташоване в Чернігівській

області яка зазнала масової атаки та пошкоджень внаслідок війни. Починаючи з 2023 року підприємство потроху відновлює свою роботу та навіть отримало позитивний фінансовий результат в розмірі 962 тис. грн., що на 84,8% нижче довоєнного 2021 року.

Наступним етапом проаналізуємо динаміку основного та оборотного капіталу підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Динаміка активів АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Темп приросту 2023 р. до 2021р.,%
Основний капітал, тис. грн..	1871	1950	2992	59,9
Оборотний капітал, тис. грн..	21812	19641	21348	-2,1
Активи всього, тис. грн.	23683	21591	24340,0	2,8

Джерело: складено автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

З проведених розрахунків можна зробити висновок, що активи підприємства за аналізований період зросли на 657 тис. грн., або 2,8%. Це відбулося за рахунок зростання основного капіталу на 1120 тис. грн., або 59,9% так як оборотний капітал зменшився на 463 тис. грн., або 2,1%.

Структуру активів підприємства представлено на рис. 2.6.

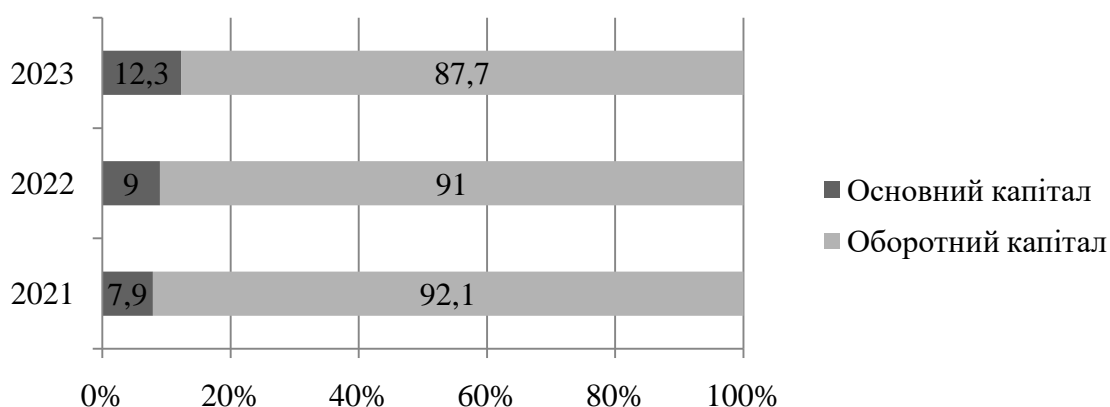

Рисунок 2.6 – Структура активів АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023рр., %

Джерело: побудовано автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

Інформація рис. 2.6 вказує на те, що за всі роки аналізованого періоду в структурі активів переважає оборотний капітал. При цьому негативною тенденцією є зменшення його в динаміці з 92,1% в 2021 році до 87,7% в 2023 році.

Наступним етапом проаналізуємо динаміку (табл. 2.8) та структуру (рис. 2.7) пасивів підприємства.

Таблиця 2.8 – Динаміка пасивів АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Темп приросту 2023 р. до 2021р.,%
Власний капітал, тис. грн..	10668	4250	5212	-51,1
Залучений капітал, тис. грн..	13015	17341	19128	47,0
Пасиви всього, тис. грн.	23683	21592	24340	2,8

Джерело: складено автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

З проведених розрахунків можна зробити висновок, що загальна вартість капіталу підприємства за аналізований період зросла на 657 тис. грн., або 2,8%. Це відбулося за рахунок зростання залученого капіталу на 6113 тис. грн., або 47% так як власний капітал зменшився на 5456 тис. грн., або 51,1%.

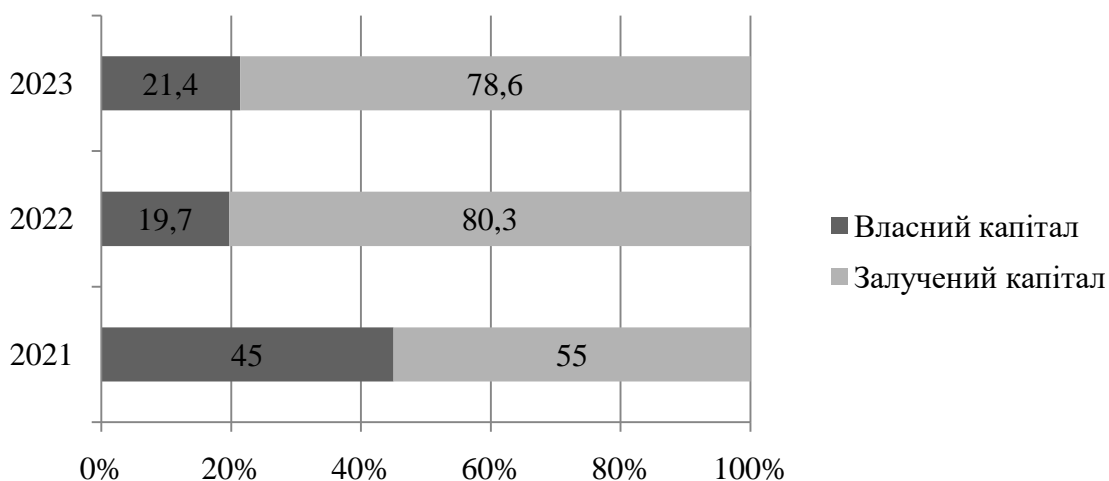

Рисунок 2.7 – Структура капіталу АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023рр., %

Джерело: побудовано автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

Інформація рис. 2.7 вказує на те, що за всі роки аналізованого періоду в структурі пасивів переважає залучений капітал. При цьому негативною тенденцією є зростання його в динаміці з 55% в 2021 році до 78,6% в 2023 році. Такі зміни вказують на фінансову залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Показником ефективності діяльності підприємства в короткостроковій перспективі є його ліквідність та платоспроможність (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Основні показники ліквідності АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Темп приросту 2023 р. до 2021р.,%
Коефіцієнт покриття	2,765	1,530	1,433	48,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,952	0,719	0,493	48,1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,013	0,015	0,001	94,8
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	8797	2300	2220	74,8

Джерело: розраховано автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

Інформація табл. 2.9 свідчить про те, що показники погіршились в динаміці, але підприємство є ліквідним. Так, за аналізований період, коефіцієнт абсолютної ліквідності нижче свого нормативне значення, а є вказує на те, що підприємство не зможе погасити свої термінові зобов'язання за рахунок високоліквідних активів, зокрема, грошових коштів. Коефіцієнти швидкої ліквідності та покриття також перевищують свої нормативні значення, що свідчить про середній рівень ліквідності комбінату.

Негативним для підприємства є зменшення чистого оборотного капіталу на 6577 тис. грн., або 74,8%. Проте можна вважати, що такі зміни пов'язані в першу чергу з пандемією COVID-19 та війною в країні.

Індикатором платоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі є показники фінансової стійкості (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Показники фінансової стійкості АТ «Агрокомбінат «Калита» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Темп приросту 2023 р. до 2021р.,%
Коефіцієнт автономії	0,450	0,197	0,214	52,4
Коефіцієнт фінансування	0,162	0,405	0,388	139,5
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,615	0,221	0,159	74,2
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,407	-0,962	-1,045	-2,569

Джерело: розраховано автором за даними АТ «Агрокомбінат «Калита»

Проаналізувавши показники можна зробити висновок про їх досить низькі фактичні значення. Так, коефіцієнт автономії нижче свого нормативного значення і зменшився в динаміці з 45% в 2021 році до 21,4% в 2023 році. Це свідчить, що підприємство маже повністю фінансується за рахунок залучених джерел та є залежним від зовнішніх джерел фінансування.

Про низький рівень забезпеченості підприємства власними оборотними коштами свідчить коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами. В 2021 році фактичний його рівень становив 61,5% а в 2023 році зменшився до 15,9%, або на 74,2%.

Звертає на себе увагу низький рівень та негативна динаміка коефіцієнта маневреності власного капіталу. Станом на кінець 2023 року він мінусовий, тобто у підприємства недостатньо власних оборотних коштів, це ще раз підтверджує висновок про фінансову залежність підприємства.

В цілому, можна зазначити, що АТ «Агрокомбінат «Калита» в 2021 році працювало ефективно, але в 2022-2023 роках показники погіршились. АТ «Агрокомбінат «Калита» має низький рівень ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Все це пов'язано з тим, що господарство розташоване в Чернігівській області яка зазнала масової атаки та пошкоджень внаслідок війни. Починаючи з 2023 року підприємство потроху відновлює свою роботу.

2.3. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»

Оцінку інноваційних можливостей АТ «Агрокомбінат «Калита» необхідно здійснювати відповідно до таких показників, як впровадження модернізованого технологічного процесу, рівень автоматизації виробництва та освоєння інноваційних видів продукції. Визначення економічної вигоди від інноваційної діяльності підприємства слід здійснювати відповідно до економічних результатів.

Проведення оцінки інноваційного потенціалу та можливостей підприємства здійснюють в послідовності наведеній на рис. 2.8.

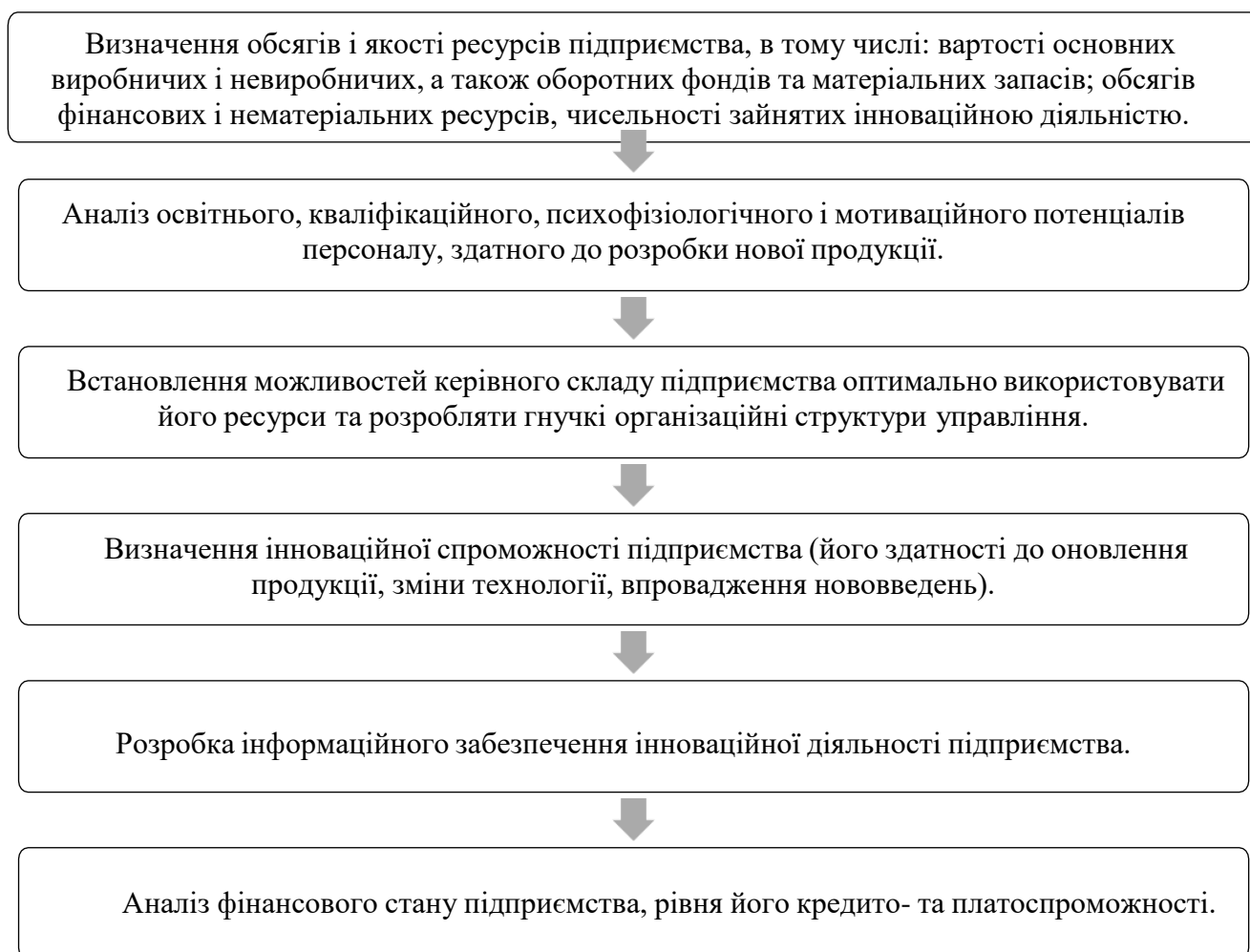

Рисунок – 2.8 Послідовність проведення оцінки інноваційного потенціалу та можливостей підприємства

Джерело: складено автором

Проведений в попередніх пунктах аналіз свідчить про те, що діяльність підприємства АТ «Агрокомбінат «Калита» не є досить ефективною, саме підприємство має не достатньо стабільне фінансове становище. Для покращення успішного функціонування підприємства, необхідно, щоб керівництво було націлене на освоєння нових технологій, які дозволять виробляти продукцію більш високої якості з найменшими витратами.

Таким чином стратегія інноваційного розвитку АТ «Агрокомбінат «Калита» є основною передумовою подальшого успішного функціонування. Основною метою політики інноваційного розвитку має стати забезпечення належних конкурентних переваг та зростання доходу підприємства.

Підґрунтям для інноваційного розвитку АТ «Агрокомбінат «Калита» є його виробничі підрозділи, які є ключовими у веденні інноваційної діяльності, а також комплексні характеристики підприємства, які визначають його потенціал до створення та реалізації нововведень. У такому випадку забезпечення інноваційного розвитку підприємства відбувається шляхом реалізації його інноваційного потенціалу.

У такому випадку, інноваційний потенціал АТ «Агрокомбінат «Калита» являє собою інтегровану сукупність матеріальних та не матеріальних ресурсів, які підприємство може використовувати для створення та реалізації інноваційної продукції та забезпечення його конкурентоспроможності завдяки впровадженню інноваціям.

Інноваційний потенціал дає змогу повноцінно оцінити інноваційні можливості та сформулювати подальший напрямок інноваційного розвитку підприємства. Тож, впровадження підприємством інновацій можливо лише за умови високого інноваційного потенціалу. Саме тому, для подальшого дослідження доцільним буде провести економічну оцінку інноваційного потенціалу АТ «Агрокомбінат «Калита».

Економічна складова інноваційного потенціалу дає змогу визначити здатність підприємства до реалізації інноваційних технологій. Так, лише після

визначення обсягу необхідних фінансових ресурсів у підприємства можна буде прийняти рішення щодо впровадження ним інновацій [12, 68].

Тож, під час проведення оцінки фінансових ресурсів керівництво компанії матиме змогу визначити доцільність та потребу у реалізації нововведень. На основі отриманої інформації можна зробити також висновок щодо потреби в залучених коштах.

Таким чином, оцінка інноваційного потенціалу підприємства АТ «Агрокомбінат «Калита» складається з таких етапів, які наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Етапи оцінки інноваційного потенціалу АТ «Агрокомбінат «Калита»

Етап	Формула	Розрахунок
Оцінка наявності власних оборотних коштів	$ВОК=КР-ПА$	$ВОК= 5212 - 2992 = 2220$ тис. грн.
Оцінка наявності власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел для формування запасів	$ВД=ВОК+ДП$	$ВД= 2220 + 4233 = 6453$ тис. грн.
Оцінка загальної величини основних джерел засобів для формування запасів	$ОД=ВД+КПК$	$ОД= 6453 + 3457 = 9910$ тис. грн.
Розрахунок надлишку або нестачі власних оборотних коштів	$\pm ВОК = ВОК - ЗВ$	$\pm ВОК = 2220 - 13999 = -11779$ тис. грн.
Розрахунок надлишку або нестачі власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел формування запасів	$\pm ВД = ВД - ЗВ$	$\pm ВД= 6453 - 13999 = -7546$ тис. грн.
Розрахунок надлишку або нестачі загальної величини основних джерел для формування запасів	$\pm ОД = ОД - ЗВ$	$\pm ОД = 9910 - 20253 = -4089$ тис. грн.
Визначення фінансової стійкості підприємства	$S=\{S_1(x_1); S_2(x_2); S_3(x_3)\}$ де, $x_1 = \pm ВОК$, $x_2 = \pm ВД$, $x_3 = \pm ОД$.	
Оцінка інноваційного потенціалу підприємства	$\pm ОД1 = \pm ОД - \text{Ін.}$	відсутній
Визначення типу інноваційного потенціалу		

Джерело: складено автором

Після проведених розрахунків можна зробити висновок, що на підприємстві АТ «Агрокомбінат «Калита» спостерігається нестача власних оборотних коштів у сумі 11779 тис. грн. Підприємству не вистачає також власних і довгострокових позикових джерел формування запасів у сумі 7546 тис. грн. А також нестача основних джерел формування запасів і витрат на підприємстві становить у сумі 4089 тис. грн.

Показники забезпеченості запасами і джерелами їх формування (\pm ВОК, \pm ВД, \pm ОД) є базою для класифікації фінансово-економічного положення підприємства за ступенем його фінансової стійкості [44, с.197].

Виділяють чотири основні типи фінансової стійкості, зокрема такі як абсолютна, нормальна, нестійка та кризова.

Абсолютна стійкість фінансового стану визначається у тому випадку, якщо \pm ВОК ≥ 0 ; \pm ВД ≥ 0 ; \pm ОД ≥ 0 ; $S = (1; 1; 1)$.

Фінансова стійкість приймає нормального значення у тому випадку, якщо основні засоби та довгострокові зобов'язання виступають джерелами покриття витрат. Нормальна фінансова стійкість настає за умови, що \pm ВОК < 0 ; \pm ВД ≥ 0 ; \pm ОД ≥ 0 ; $S = (0; 1; 1)$.

Нестійкий фінансовий стан вказує на те, що покриття витрат відбувається шляхом використання власних засобів, довгострокових та короткострокових позик. Такий стан визначається за умови, коли \pm ВОК < 0 ; \pm ВД < 0 ; \pm ОД ≥ 0 ; $S = (0; 0; 1)$.

Фінансовий стан можна вважати кризовим, у тому випадку, якщо підприємство немає достатніх джерел покриття витрат та визначається за умови, якщо \pm ВОК < 0 ; \pm ВД < 0 ; \pm ОД < 0 ; $S = (0; 0; 0)$ [44, с.197].

Проведені розрахунки показують, що тривимірний показник для АТ «Агрокомбінат «Калита» має таке значення набуває такого значення: \pm ВОК < 0 ; \pm ВД < 0 ; \pm ОД ≥ 0 , де функція S буде $(0; 0; 0)$. Таким чином, фінансовий стан підприємства АТ «Агрокомбінат «Калита» є кризовим.

Враховуючи значення функції $S(x)$ можна виокремити такі основні типи інноваційного потенціалу (табл. 2.12), що дають змогу визначити здатність підприємства впроваджувати інновації за умови реалізації інноваційних проектів.

Таблиця 2.12 – Типи інноваційного потенціалу

Значення трьох-вимірнього показника	Тип інноваційного потенціалу	Характеристика
1	2	3
S(1,1,1)	«Високий інноваційний потенціал – висока фінансова стійкість»	висока забезпеченість власними ресурсами, можлива реалізація інновації без зовнішніх запозичень.
S(0,1,1)	«Середній інноваційний потенціал – середня фінансова стійкість»	нормальна фінансова забезпеченість будівництва необхідними ресурсами, реалізація інновацій можлива, за допомогою часткового залучення позикових засобів.
S(0,0,1)	«Низький інноваційний потенціал – низька фінансова стійкість»	задовільна фінансова підтримка поточних витрат, для реалізації інновацій потрібне значне залучення зовнішніх джерел.
S(0,0,0)	«Відсутність інноваційного потенціалу – кризова фінансова стійкість»	Відсутність будь-яких можливостей у підприємства щодо впровадження інноваційних технологій

Джерело: складено автором на основі [37, с.236].

Як показують результати розрахунків наведених у таблиці 2.12 підприємству АТ «Агрокомбінат «Калита» притаманний четвертий тип інноваційного потенціалу, тобто «відсутність інноваційного потенціалу або кризова фінансова стійкість». Таким чином, у АТ «Агрокомбінат «Калита» відсутня можливість щодо впровадження інноваційних технологій.

Оскільки підприємство АТ «Агрокомбінат «Калита» у своїй діяльності не має можливості впровадження інновацій, для повної та достовірної оцінки інноваційного потенціалу підприємства необхідно розрахувати показники оцінки інноваційного потенціалу за допомогою експертних оцінок стану інноваційного розвитку за попередній період (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Експертні оцінки стану інноваційного розвитку АТ «Агрокомбінат «Калита»

Показник	Експерти (2023 рік)					Xi	Ki	Експерти (2022 рік)					Xi
	1	2	3	4	5			1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Фінансування НДДКР (Ф1)	5	5	5	4	5	4,8	0,14	4	4	4	3	4	3,8
Кваліфікація персоналу(Ф2)	7	4	5	8	6	6,0	0,08	5	5	4	4	4	4,4
Відповідність технічного забезпечення (Ф3)	6	5	5	5	6	5,4	0,05	7	5	6	6	6	6,0
Патентна діяльність (Ф4)	3	4	3	3	4	3,4	0,06	2	4	4	3	4	3,4
Технічний розвиток підприємства (Ф5)	9	9	8	9	9	8,8	0,04	8	9	8	9	9	8,6
Ефективність інноваційного менеджменту (Ф6)	6	7	6	8	6	6,6	0,04	5	7	5	6	7	6,0
Новизна інновацій (Ф7)	5	4	4	6	4	4,6	0,06	4	5	5	4	6	4,8
Прибутковість (Ф8)	8	9	8	7	8	8,0	0,08	7	7	8	8	7	7,4
Конкурентоздатність (Ф9)	8	8	9	6	7	7,6	0,06	8	7	6	8	6	7,0

Джерело: складено автором

На основі отриманих показників можна провести розрахунок таких показників стану інноваційного розвитку АТ «Агрокомбінат «Калита»:

- приріст інноваційного потенціалу:

$$\Delta\Pi = \sum_{i=1}^n \left(\frac{O_i^D}{O_i^B} \times K^u \right) = 6,5 \quad (2.1)$$

де O_i^D – оцінка і-го показника досліджуваного об'єкту;

O_i^B – оцінка і-го показника в минулому році.

- інтенсивність інноваційного розвитку:

$$I_{ip} = \frac{\Delta\Pi}{\Delta T} = \frac{6,5}{360} = 0,02 \quad (2.2)$$

де ΔT – період часу.

- ефективність інноваційного розвитку:

$$I_{ip} = \frac{\Delta\Pi}{B_T} = \frac{6,5}{42500} = 0,001 \quad (2.3)$$

де B_T – витрати з урахуванням фактору часу.

На основі отриманих даних необхідно побудувати графік моніторингу інноваційного потенціалу АТ «Агрокомбінат «Калита». Для цього слід розрахувати середні показники експертних оцінок (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 – Середні показники експертних оцінок АТ «Агрокомбінат «Калита»

	Ф1	Ф2	Ф3	Ф4	Ф5	Ф6	Ф7	Ф8	Ф9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
X_i	4,8	6,0	5,4	3,4	8,8	6,6	4,6	8,0	7,6
Σx_i	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,18	0,01
V_i	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01

Джерело: складено автором

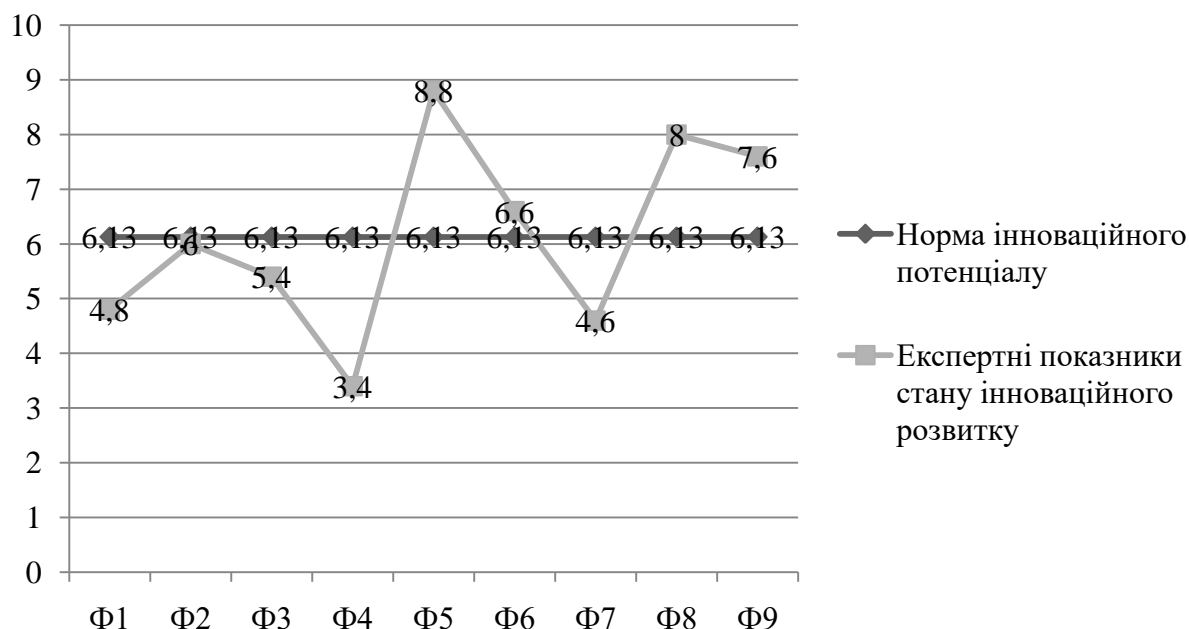

Рисунок 2.9 – Моніторинг інноваційного потенціалу АТ «Агрокомбінат «Калита» за оцінками експертів

Джерело: складено автором

Таким чином, можна зробити висновок про те, що експертні оцінки показують здатність АТ «Агрокомбінат «Калита» до освоєння та реалізації інновацій у своїй діяльності. Загалом, АТ «Агрокомбінат «Калита» має високий технічний розвиток підприємства, ефективне інноваційне управління, гарну конкурентоспроможність та здатність до зростання прибутковості компанії

Проте, слід відзначити потребу у збільшенні фінансування наукових розробок, розвиток патентної діяльності та покращення новизни інновацій.

Наступним етапом проаналізуємо рентабельність інноваційної діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита».

Рентабельність інноваційної діяльності (R_{ID}) показує який прибуток підприємство отримує з 1 вкладеної гривні в інновації та розраховується за наступною формулою:

$$R_{ID} = \frac{П_{ID}}{B_{ID}} \times 100\% \quad (2.4)$$

де $П_{ID}$ – прибуток від інноваційної діяльності;

B_{ID} – витрати на інноваційну діяльність.

Оскільки в 2022 році підприємство інноваційної діяльності не здійснювало проаналізуємо рентабельність інноваційної діяльності за 2021 та 2023 роки.

$$R_{ID2021} = \frac{220,1}{1560,0} \times 100 = 14,2\%$$

$$R_{ID2023} = \frac{120,8}{1150,0} \times 100 = 11,1\%$$

З проведених розрахунків можна зробити висновок, що в 2023 році порівняно з 2021 роком рентабельність інноваційної діяльності зменшилась з 14,2% в 2021 році до 11,1% в 2023 році, тобто на 3,1 в.п.

Отже, при розробці стратегії інноваційного розвитку підприємству АТ «Агрокомбінат «Калита» необхідно приділити значну увагу щодо залучення новітніх технологій управління та освоєння більш сучасних типів інноваційної продукції внаслідок чого компанія зможе досягти лідерських позицій на ринку та забезпечити перспективний розвиток.

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «АГРОКОМБІНАТ «КАЛИТА»

3.1. Сутнісна характеристика бізнес-пропозиції

Екологізація господарської діяльності – ключове питання проблеми, тому, що значна частина сільськогосподарських угідь тією чи іншою мірою піддається процесам деградації, що пов'язано як із надмірною інтенсифікацією землеробства, так із екстенсивним способом господарювання.

На сьогоднішній день в державі спостерігається накопичення значної кількості соціальних та екологічних проблем, без вирішення яких навряд чи можливе нормальне існування людського суспільства в майбутньому. Зростання світової економіки на сучасному етапі забезпечується як впровадженням у виробництво досягнень науково-технічного прогресу, так і збільшенням використання ресурсів та техногенного навантаження на довкілля. Традиційна виробнича система, орієнтована на поточні економічні інтереси виробників, по мірі свого зростання ставить під загрозу перспективи подальшого розвитку. Підтвердженням цьому можуть вважатися регулярно повторювані кризові явища, джерелом яких є екологічні порушення, обмеженість можливостей природи задовольняти потреби людини.

Негативне та безвідповідальне ставлення до навколишнього природного середовища демонструє значна частина вітчизняних виробників, які завдають руйнівного впливу на природу, соціум та людину, забезпечуючи лише зростання власних доходів. У зв'язку з цим вимагають першочергового вирішення проблеми безпеки аграрного виробництва щодо зменшення негативного впливу на природне середовище. Це спричиняє необхідність екологізації сільськогосподарського виробництва, його перехід на органічні методи виробництва з урахуванням

інноваційних технологій. Таким чином, питання глобальної екологоекономічної безпеки, зниження навантаження на кліматичну систему, переходу на інноваційні енергозберігаючі технології для забезпечення продовольчої безпеки набули виняткової актуальності на сучасному етапі розвитку людства.

На рівень продовольчої та екологічної безпеки впливають принципи: сталого розвитку аграрно-промислового комплексу; більш чистого агровиробництва; екологізації АПК. Перераховані вище принципи покликані зменшити антропогенне навантаження на земельні ресурси, як основи життєдіяльності людства та одночасно максимально забезпечити усі його фізіологічні потреби. Таким чином маємо підстави говорити про те, що рівень продовольчої безпеки, як складова національної безпеки, залежить від низки взаємопов'язаних факторів: державної аграрної політики; розвитку освітньої і культурної складових населення та його купівельної спроможності; розвитку АПК та його експортно-імпортних потоків; рівня інвестиційно-фінансового забезпечення суб'єктів господарювання та інших

В даний час екологізація є напрямом розвитку сільського господарства, що базується на освоєні екологічних методів господарювання, забезпечує розширене відтворення природних і антропогенних ресурсів за рахунок формування стійких еколого-економічних систем. Багато перспективних інноваційних технологій можуть зробити сільське господарство більш екологічно раціональним, і при цьому не доведеться вибирати між зростанням і скороченням бідності.

Екологізація аграрного виробництва виступає основним інноваційним напрямом, в основі якого лежить раціональне використання природно-ресурсного і виробничого потенціалу та дозволяє за допомогою розширеного відтворення не тільки підвищити ефективність та екологічну безпечність продукції, а і надати потужні можливості сталого розвитку аграрним підприємствам в умовах нестабільного економічного середовища [7].

Резолюція, ухвалена 25 вересня 2015 року Генеральною Асамблеєю ООН на період до 2030 року, зазначається бачення, що світ, у якому кожна країна реалізує можливості для поступального, всеосяжного та сталого економічного зростання

та гідної роботи, в якому моделі споживання й виробництва та використання всіх природних ресурсів – повітря та землі, річок, озер та водоносних горизонтів, океанів та морів – носять раціональний характер. Світ, у якому демократія, добре управління і верховенство права, а також сприятливі умови на національному та міжнародному рівнях є невід'ємною частиною сталого розвитку, включаючи поступальне і всеосяжне економічне зростання, соціальний розвиток, охорону навколишнього середовища та ліквідацію бідності та голоду. Світ, у якому розвиток та застосування технологій здійснюються з урахуванням кліматичних факторів та необхідності збереження біорізноманіття та відповідають вимогам життєстійкості. Світ, в якому людина живе в гармонії з природою та в якому забезпечується охорона дикої фауни та флори та інших живих організмів.

Норми щодо екологізації виробництва прописані у Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема у статті 3 зазначено, що до основних принципів охорони навколишнього природного середовища належить – екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій [8].

Отже, екологізація є проявом цілеспрямованого процесу перетворення економіки, орієнтованого на зменшення інтегрального екодеструктивного впливу процесів виробництва, забруднення середовища і порушення природних ландшафтів [9].

Моніторинговий аналіз галузі свинарства засвідчує, що загальний річний вихід екскрементів станом на 2022 рік перевищує 16 млн. т, а з урахуванням підстилкових матеріалів і води в гідравлічних системах видалення обсяги утворюваного гною сягають 20 млн. т на рік. Нині один з традиційних способів «переробки» гною – звичайне його накопичення й зберігання, але проблема полягає у відсутності відповідних сховищ і спеціалізованих майданчиків. Як результат, діяльність свинарських підприємств значно впливає на довкілля.

Це в першу чергу пов'язано з вивільненням парникових – вуглекислого газу (CO₂), метану (CH₄), закису азоту (N₂ O) – та шкідливих газів: аміаку (NH₃), окислів азоту, сірководню (H₂ S) тощо. Тільки в результаті роботи системи вентилявання на свинокомплексі, що нараховує 12 тис. свиней, упродовж години в атмосферу викидається близько 6,05 кг пилу, до 14,4 кг аміаку, 83,4 млрд. мікробних тіл. У гної, який просто «відлежується», втрачаються елементи живлення, активна речовина, NPK тощо. Крім того, ми ще й кошти витрачаємо, щоб вивезти на поля ці залишки органіки, неспроможні підтримати ґрунти.

Скорочення викидів можливе за рахунок впровадження нових технологічних рішень та екологічно безпечного поводження зі свинарськими відходами. І хоч це потребує значних капіталовкладень, є багато факторів, які доводять резонність переробки гною свиней:

- максимальне повернення поживних речовин з гною в ґрунти;
- скорочення витрат на зберігання й утилізацію гною;
- вироблення екологічно безпечних і ринково-придатних органічних добрив;
- мінімізація негативних екологічних впливів і наслідків (запобігання виділенню шкідливих газів, зниження запахів, інактивація патогенної мікрофлори та проростання насіння бур'янів);
- отримання додаткового енергетичного ресурсу – біогазу.

Перспективним, екологічно безпечним та енергетично вигідним напрямком утилізації органічних відходів, зокрема гною свиней, є анаеробна (метанова) переробка відходів тваринництва в біогазових установках.

Основними продуктами, отриманими за цією технологією, є рідкі (напіврідкі) органічні добрива та біогаз. Між іншим, до того як у світі почалися енергетичні проблеми, біогаз завжди розцінювався як побічний продукт переробки відходів. Біогаз використовують як паливний енергоносіє. Його енергоємність варіюється залежно від вмісту метану: 56% – 20 МДж/м³, 62% – 22,7 МДж/м³, 70% – 25 МДж/м³. Для порівняння: природний газ – 33,6 МДж/м³, дизпаливо – 36 МДж/л, бензин – 33 МДж/л.

Біоенергетича складова анаеробного зброджування гною свиней – переважно біогаз (вміст метану в межах 55–72%, діоксиду вуглецю – 27–44%, вологи – до 5%, сірководню – до 3%, а також домішок водню, аміаку тощо) з теплою згорання 20–22 МДж/м³. Його можна використовувати як альтернативне паливо з подальшим виробленням теплової і електричної енергії для власних технологічних потреб: як для біоенергетичної установки, так і для свинокомплексу в цілому.

Для анаеробного зброджування використовують біогазові установки періодичної (накопичувальні) і безперервної (проточні) дії. За послідовністю переробки відходів вони поділяються на: одностадійні, двостадійні або багатостадійні. На практиці переважно використовують біогазові установки безперервної дії.

Останніми роками вартість енергоносіїв стрімко зростає. Тільки із березня цього року електроенергія подорожчала на 30%, а якщо й нафта зросте в ціні, використання природного газу у промисловому виробництві свинини буде збитковим. Це змушує свинарів задумуватися про будівництво біогазових установок. Не менш вагомим аргументом, як показує світова практика, є те, що їх використання значно знижує негативний вплив виробництва на екологію.

Тому, головною бізнес-пропозицією для АТ «Агрокомбінат «Калита» пропонуємо будувати біогазову установку, оскільки утилізувати 80 тонн гною на добу стало складно. А особистих полів господарства, щоб вносити його як добриво, не вистачало. АТ «Агрокомбінат «Калита» щороку витрачала близько 1 млн. грн. лише на дизельне паливо для вивозу гною.

Додатковим аргументом для будівництва установки із переробки гною є невдоволення громадян, які проживають поруч із фермою, неприємними запахами. На сьогодні, АТ «Агрокомбінат «Калита», щоб зменшити сморід використовували мікробіологічні препарати, сепарували гній, тверду фракцію якого навіть пробували переробляти на біогумус за допомогою каліфорнійських черв'яків.

Установка для переробки гною щодня переробляє 80 кубометрів свинячого гною. При цьому отримується до 2 тис. нм^3 біогазу на добу. Він потрапляє на когенераторну установку, яка виробляє близько 150 кВт/год. електроенергії — саме стільки, скільки потрібно для власних потреб. Раніше на ці потреби господарство витрачало 150-160 тис. грн./міс. Додатково когенератор продукуватиме 450 кВт/год. теплової енергії, яку використовують на потреби господарства. Тож продукти переробки біогазу замінатимуть 100% енергоносіїв, які потрібні для утримання свиноферми у с. Калита.

Для того, щоб вийти на повну потужність — виробництво 4 тис. нм^3 біогазу на добу, до переробки гною додаватимуть відходи від власного виробництва комбікорму.

Ще один побічний продукт біогазового виробництва — дефекація. Він цілком придатний для використання як добриво. Адже до його складу якого входять фосфор, кальцій і азот. Ним удобрюватимуть поля, які орендує та обробляє господарство.

В цілому біогазова установка заощадить кошти на утилізацію гною, що є її основною задачею, а її будівництво уже буде вигідним для господарства.

Якщо АТ «Агрокомбінат «Калита» отримає «зелений» тариф — проект окупить себе швидше. Однак, процес отримання «зеленого» тарифу, містить багато зайвих бюрократичних бар'єрів.

Правильно було б, якби у нас працювала схема, поширена у розвинених країнах, де біогазові установки потужністю до 500 кВт узагалі не потребують ніяких дозвільних документів. «Там господарство заявило, що виробляє біогаз, відповідна інстанція перевірила чи відповідає установка критеріям і спеціальна комісія приймає рішення про дозвіл. У нас же якщо мова заходить про державні гроші (за оплату електроенергії), то починаються перевірки від КРУ, СБУ чи інші. Місцеві чиновники бояться приймати на себе якісь рішення. І господарствам доводиться «вивертатися», адаптуватися до системи, доводячи, що справді роблять все правильно».

Ще один приклад. Земля, що знаходиться під господарством, де збудували установку, має цільове призначення — сільгоспбудівлі. Але вимоги держави при отриманні «зеленого» тарифу такі, що там, де виробляють електроенергію, цільове використання землі має бути «для виробництва електроенергії». Тож, щоб змінити цільове призначення 0,5 га площі господарства, АТ «Агрокомбінат «Калита» потрібно: по-перше, відділити цей шматочок землі, по-друге, замовити нову документацію на землю, потім ще на територію біогазової установки. І, по-третє, на обласному рівні отримати необхідні дозволи на розробку технічної документації.

Біогазові технології в умовах українських реалій можуть бути цікавими не тільки в аспекті отримання біогазу для власних потреб (як замітники природного газу, електроенергії, бензину та дизельного пального), але і як ефективний спосіб утилізації екологічно небезпечних відходів виробництва, особливо рідких і вологих. Адже часто-густо традиційна утилізація неспроможна забезпечити екологічну безпеку. Мова в першу чергу йде про гноєві стоки на свинокомплексах, жом цукрового буряка, барду тощо.

Ще один товарний продукт анаеробного зброджування гною – органічні добрива. Вони мають високу ефективність і порівняно з незбродженими забезпечують додатковий приріст урожайності культур – у середньому на 20%. Адже при анаеробній обробці гною відбувається мінералізація азоту, фосфору та калійвмісних органічних сполук, унаслідок чого утворюються мінералізовані форми НРК, найбільш доступні для рослин. У збродженому гної порівняно з незбродженим у 4 рази збільшується вміст амонійного азоту, а кількість засвоюваного фосфору подвоюється.

На якість органічних добрив, отриманих у біогазових установках, сильно впливає температура зброджування. Як відомо, найбільш поширеним режимом роботи біореакторів є зброджування при температурі 30–40°C (розвиток мезофільної бактеріальної флори). Зброджування при температурі 50–60°C (розвиток термофільної бактеріальної флори) практично не використовують з

точки зору економічної доцільності. З другого боку, такий температурний режим має набагато більший санітарно-гігієнічний ефект.

Так, дослідження шведських учених встановили, що сальмонела присутня в 74 % проб сирого осаду гною й у 20 % проб осаду, зброженого в мезофільних умовах (по 190 зразків кожного). Крім того, при мезофільному терморезимі кількість патогенних ентеробактерій може навіть збільшуватися. Так, після 4-тижневого зброжування осад добрив був заражений сальмонелами вдвічі більше, ніж сирий (90 % заражених зразків проти 45 % відповідно). Вживаність сальмонел, які потрапили у ґрунт або на рослини з неззараженого добрива, дуже висока: 9–11 тижнів у ґрунті, 5 тижнів на рослинах. Проте є дані, згідно з якими сальмонела більше року живе на траві й стеблах рослин, а в ґрунті – понад 47 тижнів. Крім того, яйця аскарид, внесені в ґрунт разом з органічним добривом, залишаються життєздатними аж до двох років.

Значну небезпеку становлять і віруси. Досліджень їх вживаності небагато. Проте згідно з даними, які є нині, внесені в ґрунт віруси, залежно від різновиду, живуть упродовж 10–100 днів. Патогенні мікроорганізми й гельмінти з осадів, що використовують у якості добрива, дуже небезпечні для людини. А тому необхідно забезпечити повну санітарно-гігієнічну безпеку всього ланцюжка трансформації поживних речовин: «добриво - ґрунт - рослина - тварина - людина».

Нині відомо тільки шість методів, що гарантують санітарно-гігієнічну безпеку виготовлених органічних добрив:

- хімічне кондиціювання перед механічним зневодненням, проведене в режимі знезараження;
- теплова обробка;
- термічне сушіння;
- нагрівання вологого осаду;
- компостування;
- хімічна стабілізація.

Наприклад, якщо говорити про анаеробне зброжування, з точки зору економічної доцільності та санітарно-гігієнічної безпеки, оптимальним визнано

режим зброджування при температурі 42°C (термолерантний), при якому вже на п'яту добу життєздатними залишаються тільки 2,2 % аскарид (для порівняння: 5,3 % при 40°C).

Оптимальний варіант використання біогазових установок (БГУ) – одночасно отримувати і біогаз, і біодобриво. В умовах українського промислового свинарства здобутий у такий спосіб біогаз найкраще використовувати у власних котельнях чи виробляти з нього електричну енергію для власних потреб, а біодобриво вивезти на поля і у такий спосіб підвищити родючість ґрунту. За таких умов строк окупності БГУ залежно від розміру та комплектації складає від 2 до 5 років

Потрібно чітко зрозуміти, основна мета БГУ – це переробка певної кількості небезпечної сировини в особливих безкисневих умовах. Унаслідок цієї процедури знезараження отримуємо біогаз (різні обсяги залежно від енергоцінності сировини) та біодобрива. Одне без іншого в біогазових установках неможливе. Українські реалії такі, що вироблений біогаз потрібно використовувати як дешевий замітник природнього газу, а не для виробництва електроенергії, як вважає більшість. Це в свою чергу робить такі проекти надзвичайно ефективними з точки зору економіки. Що стосується біодобрив, вони так само, як і біогаз, мають свою ціну на ринку. Зараз все більше поширюється концепція «чистого виробництва», що полягає у відмові від мінеральних добрив. До речі, зерно та інші рослини, які вирощують на «чистих полях», мають вартість в 1,5–2,5 рази вищу при експорті в Європу. В цьому контексті органічні добрива набувають особливої актуальності.

Таким чином, поєднання політики, інноваційних інституційних рішень та інвестицій може допомогти скоротити масштаб значного впливу сільського господарства на навколишнє середовище та використати його потенціал для надання екологічних послуг. Управління зв'язком між сільським господарством, охороною природних ресурсів та навколишнім середовищем має стати невід'ємною частиною використання сільського господарства на користь розвитку, щоб підвищити стійкість систем агровиробництва.

3.2. Обґрунтування соціально-економічної доцільності впровадження бізнес пропозиції щодо покращення інноваційної діяльності АТ «Агрокомбінат «Калита»

Сучасний інноваційний розвиток АТ «Агрокомбінат «Калита» неможливий без значних інвестицій у власне виробництво, в оновлення матеріальної та технічної бази, в людські ресурси. Проблеми інвестування належать до ключових, від вирішення яких залежить успішне функціонування та ефективний розвиток вітчизняного аграрного сектору економіки. Завдяки фінансовим інвестиціям відбувається диверсифікація діяльності підприємства, розширюються межі виробничої діяльності, збільшується прибутковість та рентабельність.

Резюме проекту:

Мета проекту – БГУ з метою переробки відходів свинарства та зменшення витрат на енергоносії. Біогазові установки (БГУ) – це один із трендів сучасного тваринницького бізнесу у Європі. Вони представляють собою закриті (без доступу повітря) резервуари, у яких відбувається утворення біогазу.

Вартість біогазової установки – 168 тис. дол.

Учасники проекту:

замовник – АТ «Агрокомбінат «Калита»;

інвестор – компанія ««Viiisso Investeeringute»»;

Ризики проекту: можливість невиконання своїх зобов'язань перед інвесторами та кредиторами.

Підприємство АТ «Агрокомбінат «Калита» планує капітальні вкладення на протязі трьох років:

2023-й рік 72 тис. дол.;

2024-й рік 56 тис. дол.;

2025-й рік 40 тис. дол.

Інвестиційний проект з введення в дію біогазової станція розрахований на 10 років з повним освоєнням БГУ на 5 році, коли запланований грошовий дохід складе 60 тис. дол.

Біогазова станція (БГС) — біогазовий комплекс, до складу якого входить біогазова установка, когенератор та інші складові для переробки органічних відходів та видобутку з них біогазу, з подальшим перетворенням біогазу на різні типи енергії — електричну, теплову, тощо.

За рахунок економії на енергоносіях наростаючий річний чистий дохід перші чотири роки по плану складе: 40, 50, 70, 90% відповідно по рокам. Підприємство потребує мінімум 18% віддачі при інвестуванні власних грошових коштів.

Мета аналізу чутливості інвестиційного проекту – встановити рівень впливу окремих варіюючих чинників на фінансові показники інвестиційного проекту. В якості цих факторів можуть бути використані об'єм реалізації продукції, ціна і собівартість одиниці продукції, рівень інфляції, величина капітальних вкладень, ставка дисконтування та ін.

Цей вид аналізу дозволяє визначити, так звані «критичні змінні», тобто фактори, які суттєво впливають на доцільність реалізації проекту та показники його ефективності.

При аналізі чутливості вивчається вплив динаміки факторів на показники ефективності проекту (як правило, NPV або IRR) при їх зміні в межах певного діапазону варіації можливих темпів приросту окремого фактору при фіксованих проектних значеннях інших.

Основними причинами для невизначеності – є інфляція, зміни в технології, хибна одиниця проектної потужності, порушення строків будівництва тощо. Проблема невизначеності посилюється також порушенням часових строків на виконання кожної фази проекту.

По своїй цілеспрямованості аналіз чутливості передуює аналізу ризиків і дозволяє виявити найважливіші фактори, які впливають на кінцеві параметри проекту в найбільшій мірі. Доцільно такий аналіз виконувати із застосуванням

комп'ютеризованої фінансової моделі, яка відтворює основні взаємозв'язки між параметрами, закладеними в проект. Якщо, наприклад, оцінювати фактори, що впливають на чистий прибуток, то вони розподіляються за напрямками діяльності: виробництво продукції, її продаж, податкові та бюджетні відрахування, кредитні умови тощо. Зростання продажної ціни викликає зростання надходжень від продажу продукції навіть при сталому обсязі її випуску. Зміни в податковій системі впливають на розмір прибутку, зміни витратних норм сировини, матеріалів і цін на них впливають на сумарні витрати і в кінцевому рахунку – на прибуток.

Проведемо розрахунки ефективності проекту (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Розрахунок економічної ефективності проекту, дол. США

Рік	Капітальні витрати	Дохід з врахуванням амортизації	Коефіцієнт дисконтування	Дисконтовані витрати	Дисконтований дохід	Чиста дисконтована вартість	Чиста вартість
0	72000	0	1	72000	0	-72000	-72000
1	56000	24000	0,8475	47460	20332	-27120	-99120
2	40000	30000	0,7182	28728	21546	-7182	-106302
3		42000	0,6086		25561,2	25560,4	-80740,8
4		54000	0,5158		27853,2	27853,2	-52887,6
5		60000	0,4371		26226	26226	-26661,6
6		60000	0,3704		27780	27780	-4437,6
7		60000	0,3139		22224	22224	6396,4
8		60000	0,2660		15960	15960	30356,4
9		60000	0,2255		13530	13530	43886,4
10		60000	0,1911		11470	11470	55352,4

Джерело: розраховано автором

Для оцінки ефективності проектів в світовій практиці найбільш часто вживаються чистий дисконтований дохід, внутрішня норма прибутковості, індекс прибутковості і дисконтований термін окупності.

Чистий дисконтний дохід може бути обчислений за формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{Pt}{(1+r)^t} - P_0 \quad (3.1)$$

де, l_0 – початкові капітальні вкладення;

P_t – чистий прибуток, отриманий в кожен рік періоду володіння активом;

r – коефіцієнт дисконтування;

t – номер року.

$$r = \frac{1}{(1+r)^t} \quad (3.2)$$

NPV (чиста дисконтована вартість) проекту = 55352,4 доларів. $NPV > 0$ що, показує нам ефективність проекту.

Внутрішня норма доходності (ВНД) технічно є ставкою дисконтування, при якій досягається беззбитковість проекту.

$$IRR = R + (NPV / (NPV - NPV - 0)) * (R - 0 - R) \quad (3.3)$$

де, R – ставка дисконтування, яка прийнята у проекті;

NPV – чиста поточна вартість, яка відповідає ставці дисконтування;

$NPV - 0$ - від'ємна значення NPV, що найбільш близьке до 0,

$R - 0$ – ставка дисконтування, що відповідає від'ємному значенню NPV, найбільш близькому до 0.

В нашому випадку $R_0 = 26\%$

$$IRR = 0,20 + (2334485,7 / (2334485,7 - 70116,1)) * (0,57 - 0,15) = 0,63$$

$IRR > r$, тому дисконтний дохід позитивний і проект є ефективним. IRR (внутрішня норма доходності) = 26,5%

Індекс доходності інвестицій – це відношення суми елементів грошового потоку від операційної діяльності до абсолютної величини дисконтної суми елементів грошового потоку від інвестиційної діяльності.

Значення індексів доходності для ефективних проектів має бути більше одиниці.

Формула індексу доходності дисконтних витрат має такий вигляд:

$$PI = (\sum B_t / (1+r)^t) / (K + \sum C_t / (1+r)^t) \quad (3.4)$$

Підставимо в формулу значення змінних і отримаємо:

$$PI = 3534485,7/1200000 = 2,95$$

Так як $PI > 1$, то проект є ефективним. На кожний 1 вкладений долар припадає 2,95 дол. прибутку.

Термін окупності проекту розраховуємо за формулою:

$$PP = 10 / СДД * T \quad (3.5)$$

де, СДД – сума дисконтного доходу за період реалізації проекту; T – період реалізації проекту.

В нашому випадку період окупності складає 6 років.

Складемо зведену таблицю отриманих результатів (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Зведена таблиця оцінки ефективності інноваційно-інвестиційного проекту АТ «Агрокомбінат «Калита»

Показник	Розрахункові значення	Рішення
Чистий дисконтний дохід (NPV)	55352,4	Проект варто прийняти
Внутрішня норма дохідності (IRR)	0,63	Проект варто прийняти
Індекс дохідності дисконтних витрат (PI)	2,95	Проект варто прийняти
Термін окупності проекту (PP)	6	Проект варто прийняти

Джерело: розраховано автором

Проведемо аналіз ризиків запропонованого проекту та їх вплив на подальшу діяльність підприємства. Розглянемо три сценарії розвитку подій (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Розрахунок показників ризику інвестиційного проекту

Сценарій	Ймовірність	Прибуток, дол.
Оптимістичний	0,5	55352,4
Нормальний	0,3	37061,8
Песимістичний	0,2	26764,2
Всього	1	-

Джерело: розраховано автором

Для характеристики ризику, як міри невизначеності, використовуємо такі показники [18]:

Дисперсія:

$$D(x) = \sum (x_i - M(x_i))^2 P_i \quad (3.6)$$

$$M(x) = \sum x_i P_i$$

де $M(x)$ – математичне очікування інтегрального ефекту проекту;

x_i – інтегральний ефект при i -му сценарії; P_i – вірогідність реалізації цього сценарію

$M(x) = 55352,4 * 0,5 + 37061,8 * 0,3 + 26764,2 * 0,2 = 27676,2 + 11118,5 + 5352,8 = 44148$
дол.

$D(x) = (55352,4 - 44148)^2 * 0,5 + (37061,8 - 44148)^2 * 0,3 + (26764,2 - 44148)^2 * 0,2 =$
 $= 16272205178$

Середньоквадратичне відхилення:

$$\mu(x) = \sqrt{D(x)} \quad (3.7)$$

$$\mu(x) = \sqrt{16272205178} = 127562,5$$

Коефіцієнт варіації:

$$\text{var}(x) = \frac{\mu(x)}{M(x)} \quad (3.8)$$

$$\text{Var}(x) = 127562,5 / 44148 = 2,89$$

Мінливість вважається слабкою, якщо коефіцієнт варіації менше 10%, середньою – 11-25%, та значною – більше 30%.

В результаті розрахунків ми отримали 29%, тобто ризик є середнім.

Згідно отриманих результатів можна зробити висновок, що інноваційно-інвестиційний проект гідний для реалізації і його варто прийняти, тому що дисконтний введений дохід позитивний, і індекс рентабельності більше одиниці.

Враховуючи всі розрахунки від впровадження проекту спрогнозуємо динаміку зміни фінансових показників підприємства.

Розглянемо як зміниться прибуток підприємства від впровадження запропонованого проекту (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Прогноз фінансових результатів діяльності підприємства після впровадження проекту

Показники	Прогноз після впровадження проекту
1	2
Чистий дохід від реалізації продукції	1230883
Собівартість реалізованої продукції	1073924
Валовий прибуток	156959
Інші операційні доходи	148187
Адміністративні витрати	58587
Витрати на збут	75350
Інші операційні витрати	36176
Операційний прибуток	135033
Інші фінансові доходи	374
Інші доходи	191
Фінансові витрати	2650
Інші витрати	8000
Чистий прибуток	137349

Джерело: розраховано автором

Отже, запропонований інвестиційний проект зі створення біогазової станції (БГС) – біогазовий комплекс, до складу якого входить біогазова установка, когенератор та інші складові для переробки органічних відходів та видобутку з них біогазу, з подальшим перетворенням біогазу на різні типи енергії – електричну, теплову, тощо сприятиме зростанню ефективності діяльності підприємства АТ «Агрокомбінат «Калита».

Екологічний ефект біогазового виробництва в АТ «Агрокомбінат «Калита» полягає в екологічно безпечній переробці органічних відходів та побічних продуктів тваринного походження, за рахунок метанового зброджування.

Загалом можна виділити 6 основних екологічних ефектів від впровадження біогазових комплексів:

- переробка відходів
- вирішення проблеми зберігання і транспортування сировини
- впровадження альтернативних джерел енергії
- утворення якісного добрива
- скорочення часу при зберіганні і транспортуванні добрив
- скорочення викидів парникових газів

Як опосередковані екологічні ефекти, можна виділити – запобігання забрудненню ґрунтових та поверхневих вод та ґрунту.

Слід зазначити, що часто впровадження біогазових проєктів може мати й соціально – економічний ефект, коли тепло від когенераційних установок направляється для опалення шкіл та адміністративних будівель.

3.3. Необхідні передумови імплементації запропонованих бізнес-заходів

Подальша стратегія управління інноваційним розвитком АТ «Агрокомбінат «Калита» буде спрямована на формування зовнішніх конкурентних переваг для підприємства на базі впроваджених інновацій та маркетингових дослідженнях, а також на становленні внутрішніх конкурентних переваг відповідно до інноваційного, виробничого та організаційно-управлінського потенціалу підприємства.

Стратегія управління інноваційним розвитком АТ «Агрокомбінат «Калита» спрямована на забезпечення підприємству зовнішніх конкурентних переваг, зокрема прискорення сталого розвитку АТ «Агрокомбінат «Калита» в сучасних

умовах ринку; забезпечення конкурентних переваг на основі високоефективних виробничих технологій та якості продукції; становлення лідерської та стабільної позиції на ринку у галузі; формування привабливого та оптимального цінового рівня; створення можливостей для суспільного визнання АТ «Агрокомбінат «Калита».

Оскільки на підприємстві АТ «Агрокомбінат «Калита» спостерігається відсутність впровадження інновацій постає потреба в удосконаленні діючого механізму управління інноваційною діяльністю. Модернізована система розробки та впровадження інновацій на підприємстві матиме такий вигляд (рис. 3.1).

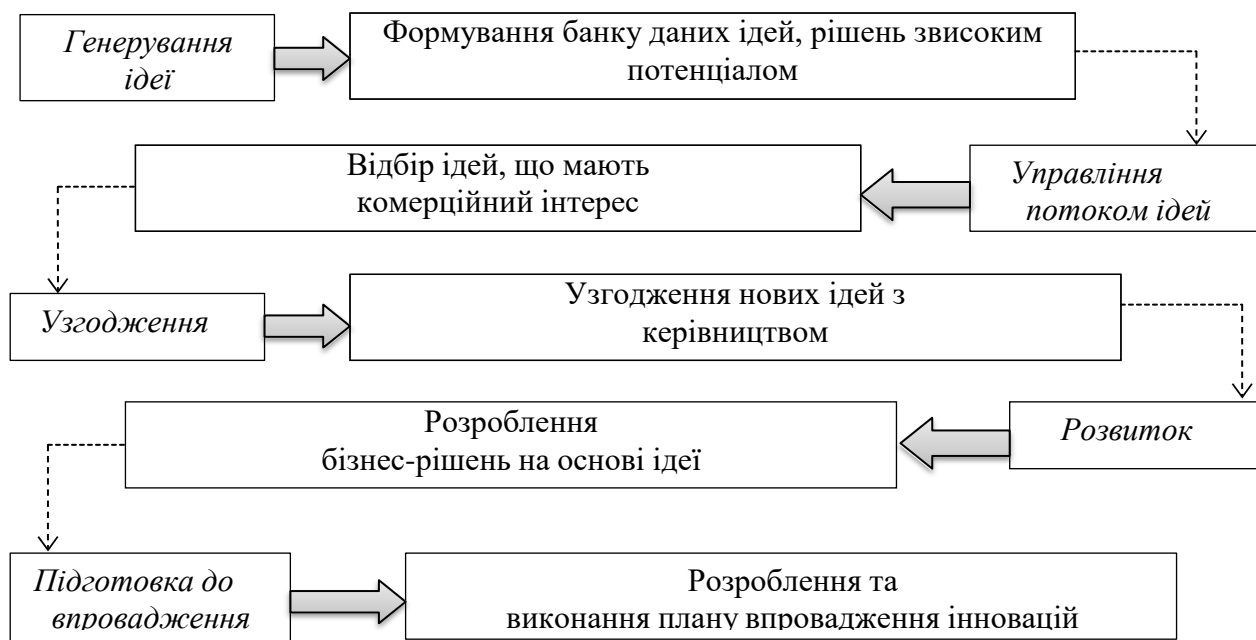

Рис. 3.1. – Механізм управління інноваційною діяльністю АТ «Агрокомбінат «Калита»

Джерело: розроблено автором

На основі вищенаведеного механізму можна визначити основні КРІ, якими є показники фінансування та результативності НДДКР, показники технологічного лідерства, показники ефективності інноваційної діяльності, показники ефективності взаємодії з зовнішніми джерелами розроблення інновацій.

В цілому АТ «Агрокомбінат «Калита» не проводить дослідження та розробки у сфері інновацій, а впроваджує вже готові інноваційні проекти та вдосконалює рішення.

Таким чином, для АТ «Агрокомбінат «Калита» пропонується впровадження ПО для забезпечення потреб обміну знаннями та інформацією відповідно до потреб досліджуваного підприємства.

Далі необхідно сформулювати основні етапи реалізації механізму управління інноваційним розвитком АТ «Агрокомбінат «Калита» відповідно до визначених напрямків та КРІ (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Напрями впровадження механізму управління інноваційним розвитком АТ «Агрокомбінат «Калита»

Напрямок розвитку	Основні заходи	КРІ
1	2	3
Формування системи управління інноваційним розвитком	Розроблення нової системи управління АТ «Агрокомбінат «Калита» Розроблення методичної та інформаційної бази Впровадження механізмів захисту інновацій Організація контролю результативності впровадження інновацій	Величина витрат – 20 тис. грн. Терміни виконання проекту – 37 днів Успішність проекту 1,42 Кількість організацій партнерів, задіяних в НДДКР- 2
Взаємодія з ВНЗ	Розроблення та затвердження програми щодо взаємодії з ВНЗ Залучення ВНЗ та наукових організацій до розроблення та реалізації НДДКР Укладання договорів/угод про співпрацю Проходження практики студентами ВНЗ	Кількість ВНЗ партнерів – 1 Кількість проектів НДДКР, виконаних спільно з ВНЗ – 2 Кількість осіб, що навчаються за освітніми спільними програмами – 25
Інновації в бізнес процесах	Розвиток системи управління знаннями на підприємстві Розробка системи управління інноваційною діяльністю Формування системи планування інновацій	Обсяги витрат Термін виконання

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи дані табл. 3.1 можна зробити висновки, що удосконалення механізму управління інноваційним розвитком потребує залучення певних

фінансових та кадрових ресурсів. В середньому терміни реалізації запропонованих напрямків складають 10 років та плановій окупності через 2 роки, що в подальшому буде приносити прибутки для АТ «Агрокомбінат «Калита».

Для обґрунтування доцільності інноваційних рішень на підприємстві АТ «Агрокомбінат «Калита» необхідно удосконалити технологію формування та впровадження інновацій.

Таким чином, основними напрямками удосконалення технології управління інноваційним розвитком підприємства АТ «Агрокомбінат «Калита» є:

- покращення показників управління інноваційним розвитком АТ «Агрокомбінат «Калита» шляхом створення проектного підрозділу на підприємстві внаслідок чого відбуватиметься підвищення рівня інноваційної діяльності підприємства, спрощення процесу прийняття інноваційних рішень, прискорення розробки та впровадження нових технологій;

- вдосконалення структури підприємства та зменшення плинності кадрів шляхом покращення стимулів для мотивації персоналу, що сприятиме зниженню плинності кадрів на АТ «Агрокомбінат «Калита», підвищення продуктивності праці.

При цьому, аграрний сектор є одним з найбільш постраждалих у воєнний час. Перериви у виробничому процесі, знищення інфраструктури, збитки від втрати землі та обладнання можуть суттєво позначитися на функціонуванні підприємств. Крім того, забруднення сільськогосподарських угідь боєприпасами та паливно-мастильними матеріалами створюють серйозні загрози для здоров'я людей та навколишнього середовища.

Реабілітація та відновлення аграрного сектора вимагає комплексного підходу, включаючи усунення небезпек, відшкодування збитків та відновлення інфраструктури. Тому, комплексний підхід до оцінки ризиків в агробізнесі буде включати в себе не лише ідентифікацію потенційних загроз, але й розробку стратегій управління ними. Це може бути розроблення резервних планів, створення фінансових резервів, використання страхування, а також інвестування в інновації та нові технології для нівелювання ризиків в агросекторі.

Ризики є невід'ємною частиною життєвого циклу будь-якого інноваційного проєкту АТ «Агрокомбінат «Калита». Вони можуть виникати, починаючи з етапу дослідження й розробки, коли вивчаються можливості та створюються концепції, і закінчуючи впровадженням продукту чи послуги на ринок [45]. На кожному з цих етапів ризики можуть мати свої особливості та характер. Так, вивчення та ефективне управління ризиками визначають успіх ініціативи в сучасному бізнес-середовищі. Систематичний аналіз і управління ризиками можуть визначити потенційні загрози та забезпечити АТ «Агрокомбінат «Калита» набором стратегій для мінімізації негативних впливів. На етапі дослідження та розробки інновацій технічні ризики можуть виникнути через несподівані труднощі у впровадженні нових концепцій чи технологій, де ефективна система управління ризиками містить ретельний аналіз і оцінку технічних можливостей та обмежень.

Гнучкість та швидкість реакції на непередбачені обставини набувають важливості в сучасному бізнесі. Інтеграція технологій і систем прогнозування може підтримувати підприємство у визначенні та реагуванні на ризики в реальному часі. Отже, ефективне управління ризиками в інноваціях не лише мінімізує потенційні загрози, а й створює фундамент для стійкого розвитку підприємства, дозволяє йому зберігати гнучкість та вчасно реагувати на непередбачувані обставини в сучасних умовах [27].

Підсумовуючи, можна зазначити, що внаслідок реалізації запропонованих напрямів удосконалення процесу управління інноваційним розвитком АТ «Агрокомбінат «Калита» зможе забезпечити собі у майбутньому високі показники прибутковості та сталий розвиток компанії загалом. При цьому, ризики є невід'ємною складовою інноваційних проєктів АТ «Агрокомбінат «Калита», які виникають з різних джерел і впливають на різні аспекти господарської діяльності тому потрібно вчасно їх мінімізувати.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

Інновація – це комплексний процес створення, поширення і використання нового практичного засобу для кращого задоволення відомої потреби людей. Інновації мають наступні особливості: інновація є бажаною, необхідною та корисною зміною в попередньому стані будь-якого об'єкту, предмету, процесу; ця зміна повинна мати практичне застосування та приносити позитивний результат; ці зміни можуть стосуватись будь-яких виробів, технологій, організацій виробництва, менеджменту тощо; інновації є найважливішим джерелом втілення цілей розвитку суб'єкта, в результаті чого підвищується ефективність його діяльності.

Для розрахунку ефективності інноваційної діяльності використовуються наступні ключові показники: чиста приведена вартість (NPV); внутрішня норма дохідності (IRR); дисконтований період окупності (DPP); індекс прибутковості (PI). Кожен з перелічених показників має свої переваги та недоліки, а також сферу, в якій є доцільним застосування того чи іншого показника.

Акціонерне товариство «Агрокомбінат «Калита» зареєстроване за адресою Київська область, Броварський район, селище міського типу Калита, вулиця Червоноармійська, будинок 14. Основний вид діяльності: 01.46 Розведення свиней. Інші види діяльності: Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур, Вирощування інших однорічних і дворічних культур, Вирощування інших багаторічних культур, Допоміжна діяльність у рослинництві та тваринництві тощо.

Проаналізувавши діяльність підприємства, можна зазначити, що АТ «Агрокомбінат «Калита» працює неефективно, але є прибутковим, а також має низький рівень ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Отже, АТ «Агрокомбінат «Калита» намагається ефективно здійснювати свою діяльність навіть в умовах воєнного стану.

Оцінка інноваційних можливостей АТ «Агрокомбінат «Калита» свідчить, що АТ «Агрокомбінат «Калита» притаманний четвертий тип інноваційного потенціалу, тобто «відсутність інноваційного потенціалу або кризова фінансова стійкість». Таким чином, у АТ «Агрокомбінат «Калита» відсутня можливість щодо впровадження інноваційних технологій. Натомість, експертні оцінки показують здатність АТ «Агрокомбінат «Калита» до освоєння та реалізації інновацій у своїй діяльності. Проте, слід відзначити потребу у збільшенні фінансування наукових розробок, розвиток патентної діяльності та покращення новизни інновацій.

Отже, при розробці стратегії інноваційного розвитку підприємству АТ «Агрокомбінат «Калита» необхідно приділити значну увагу щодо залучення новітніх технологій управління та освоєння більш сучасних типів інноваційної продукції внаслідок чого компанія зможе досягти лідерських позицій на ринку та забезпечити перспективний розвиток.

Бізнес-пропозицією для АТ «Агрокомбінат «Калита» пропонуємо будувати біогазову установку, оскільки утилізувати 80 тонн гною на добу стало складно. А особистих полів господарства, щоб вносити його як добриво, не вистачало. АТ «Агрокомбінат «Калита» щороку витрачала близько 1 млн. грн. лише на дизельне паливо для вивозу гною.

Додатковим аргументом для будівництва установки із переробки гною є невдоволення громадян, які проживають поруч із фермою, неприємними запахами. На сьогодні, АТ «Агрокомбінат «Калита», щоб зменшити сморід використовували мікробіологічні препарати, сепарували гній, тверду фракцію якого навіть пробували переробляти на біогумус за допомогою каліфорнійських черв'яків.

Інвестиційний проект розрахований на 10 років з повним освоєнням БГУ на 5 році, коли запланований грошовий дохід складе 75 тис. дол. Вартість проекту – 210 тис. дол.

За рахунок економії на енергоносіях наростаючий річний чистий дохід перші чотири роки по плану складе: 40, 50, 70, 90% відповідно по рокам

Підприємство потребує мінімум 18% віддачі при інвестуванні власних грошових коштів.

Для оцінки ефективності проектів в світовій практиці найбільш часто вживаються чистий дисконтований дохід, внутрішня норма прибутковості, індекс прибутковості і дисконтований термін окупності.

В нашому випадку NPV (чиста дисконтована вартість) проекту становить 55352,4 доларів, IRR – 26,5%, PI – 2,98, а період окупності складає 6 років. Отже, даний проект є ефективним.

Запропонований інвестиційний проект сприятиме зростанню ефективності діяльності підприємства АТ «Агрокомбінат «Калита».

Оскільки на підприємстві АТ «Агрокомбінат «Калита» спостерігається відсутність впровадження інновацій постає потреба в удосконаленні діючого механізму управління інноваційною діяльністю.

Для обґрунтування доцільності інноваційних рішень на підприємстві АТ «Агрокомбінат «Калита» необхідно удосконалити технологію формування та впровадження інновацій.

Основними напрямками удосконалення технології управління інноваційним розвитком підприємства АТ «Агрокомбінат «Калита» є: покращення показників управління інноваційним розвитком шляхом створення проектного підрозділу на підприємстві внаслідок чого відбуватиметься підвищення рівня інноваційної діяльності підприємства, спрощення процесу прийняття інноваційних рішень, прискорення розробки та впровадження нових технологій.

Отже, внаслідок реалізації запропонованих напрямів удосконалення процесу управління інноваційним розвитком АТ «Агрокомбінат «Калита» зможе забезпечити собі у майбутньому високі показники прибутковості та сталий розвиток компанії загалом. При цьому, ризики є невід'ємною складовою інноваційних проектів АТ «Агрокомбінат «Калита», які виникають з різних джерел і впливають на різні аспекти господарської діяльності тому потрібно вчасно їх мінімізувати.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Андрощук Г.О. Інноваційна діяльність в Україні: економічний механізм стимулювання. *Інтелектуальна власність*. 2020. №12. С. 23–28.
2. Бажал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін: навчальний посібник. Київ.: Заповіт, 1996. 238 с.
3. Безус А.М., Шафранова К.В., Безус П.І. Роль інноваційного розвитку у стійкості підприємства. *Інвестиції: практика та досвід* №8, 2018. С.22-25
4. Безус А.М., Безус П.І. Фактор впливу на формування та реалізацію інноваційної стратегії підприємства. *Науковий вісник. Серія «Економіка»*. 2019 Вип. 1. С.61-69.
5. Близнюк Т.П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства. Х.: ФОП Александрова К.М., 2018. 352 с.
6. Ванькович Л.Я., Ковальчук С.І. Іноземні інвестиції: визначення, сутність, класифікація. URL:http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management./2018_635/22.pdf (Дата звернення: 23.04.2024)
7. Вахович І.М. Концептуальні засади інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 1. С. 138-144.
8. Висоцька І.Б. Інноваційний чинник розвитку промисловості: автореф. дис. к. е. н.: спец. 08.07.01; НАН України. Об'єдн. ін-т економіки. К., 2019. 19 с.
9. Височан О.С., Пікуш Ю.В. Наукові підходи до визначення понять "інновації" та "інноваційна діяльність" у сільському господарстві. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 2. Т. 3. URL:[www.nbuv.gov.ua/portal/.../101"104.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/.../101) (Дата звернення: 23.04.2024)
10. Володін С. А., Чекамова О. І. Теоретичні засади формування і реалізації інноваційного потенціалу в розвитку економіки. *Економіка АПК*. 2019. № 5. С. 65-72.

11. Волощук Ю.О. Модернізація агропромислових підприємств в контексті неоіндустріалізації : монографія. Житомир : Видавництво ЖНЕУ, 2019. 364 с.
12. Гаман М. В. Державне управління інноваціями: Україна та зарубіжний досвід: монографія. К. : Вікторія, 2018. С. 104-131
13. Ганущак-Єфіменко Л. М., Гончаренко І. М., Крахмальова Н. А., Шкода М. С. Формування інноваційної інфраструктури для забезпечення розвитку стратегічних пріоритетів України. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації»: тези доповідей (Київ, 10.11.2020). Київ: КНУТД, 2020. С. 17–18.
14. Гарафонова О. І., Антоненко Е. В. Інновації як інструмент розвитку антикризового управління організацією. Бізнес Інформ. Харків : ВД «ІНЖЕК». 2019. №9. С. 110–116.
15. Гарафонова О. І., Токовенко А. М. Інноваційна стратегія підприємства: особливі підходи до формування в сучасних умовах розвитку ресторанної сфери в Україні. Бізнес Інформ. Харків : ВД «ІНЖЕК». 2018. №11. С. 327–332.
16. Герасіна В. О. Інвестиційне забезпечення ефективного функціонування підприємств АПК: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.04 «економіка та управління підприємствами». Київ, 2020. С. 6-7.
17. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (з чинними змінами та доповненнями) URL:<http://zakon.rada.gov.ua>. <http://www.u-e-p.eu/analytics/2013/july/kudi-ruhatsya-ukranska-nauka.html> (Дата звернення: 23.04.2024)
18. Готра В.В., Синявська Я.М., Організаційно-економічні аспекти формування інтегрованого інноваційного підприємництва в сучасних умовах. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки, 2019. № 5 (139). С. 59-66.

19. Гринькевич О. С., Квак С. А. Аналіз інноваційної діяльності підприємств з використанням міжнародних і національних індикаторів. *Формування ринкової економіки в Україні*, 2020. Вип. 42. С.27–39
20. Грицай О.І. Економічна сутність терміну «інноваційний процес». *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. 2020. № 3. С. 126-136.
21. Денисенко М.П. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні. *Проблеми науки*. 2020. № 6. С. 10-16.
22. Дмитрієва О.І. Державне регулювання інноваційного розвитку транспортної інфраструктури: теорія, методологія, практика: Монографія / О.І. Дмитрієва – Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 368.
23. Економічна енциклопедія: у 2-х т. / за ред. Усатенко О.А., Гаврилішина Б.Д., Мочерного С.В., Амоши О.І., Гальчинського А.С. К.: «Академія», 2000. Т.2. С. 630- 631.
24. Економічний енциклопедичний словник: у 2-х т. за ред. С.В. Мочерного. Львів: Світ, 2005. Т.1 616 с., Т.2. 568 с.
25. Євтушевська О.В. Комерціалізація інноваційних розробок у контексті сприйняття споживачами товарів-новінок. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 2. С. 38-41
26. Загородній А.Г. Інвестиційний словник / Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партин Г.О. Львів: «Бескид Біт». 2005. 512 с.
27. Зарічна О. В. Стимулювання розвитку інноваційного підприємництва на засадах транскордонного партнерства / О. В. Зарічна // *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки*. 2018. № 5 (127). С. 31-40.
28. Захаркіна О.Д. Проблеми розвитку інновацій в Україні. Реалії та перспективи інноваційного розвитку України (економічні, фінансові та правові аспекти). *Збірник матеріалів X міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців 26 березня 2020 року. Частина II* С. 32-34

29. Іванишин В.В., Стельмашук А.М. Інституційно-інноваційний розвиток сільських територій та громад як стратегічний пріоритет економічної безпеки держави і конвергенції її до стандартів ЄС. *Інноваційна економіка*. 2019. №5-6. С. 5-14.

30. Ігнатко М. Зарубіжний досвід активізації інноваційної діяльності агропромислового виробництва/М. Ігнатко, В. Готра, Л. Ганущак-Єфіменко//Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та управління персоналом/Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (17-18 квітня 2019 р.).-Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2019. С. 47-50.

31. Ілляшенко С. М. Маркетинг знань в управлінні стратегіями інноваційного розвитку промислового підприємства / С. М. Ілляшенко, Н. С. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна // Сучасний маркетинг: тренди, інновації, інструменти : кол. монографія / заг. ред. Є. В. Ромат, С. Ф. Смерічевський. – Київ : Студцентр, 2021. – Розд. 2. – С. 120-137.

32. Ілляшенко Н.С. Управління випереджаючим інноваційним розвитком промислових підприємств : монографія. Суми : Територія, 2019. 504 с.

33. Кащена Н.Б., Формування інноваційної стратегії управління економічною активністю підприємства торгівлі, Підприємництво та інновації, 2020 №11-2. С.37-43

34. Кифяк В. Теоретичні основи визначення категорії «розвиток підприємства». *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2021. Вип. 8, ч. 2. С 190-194.

35. Коваленко О.В. Проблемні аспекти становлення інноваційної системи України в контексті теорії технологічного розвитку. *Ефективна економіка*. 2020. № 3. С. 31.

36. Коваленко О. М., Станіславик О. В., Моргунова Т. І. Особливості управління інноваційним процесом на підприємстві. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018, № 8. С. 4–8.

37. Ковтуненко К.В. Інноваційний процес та інноваційна діяльність як рушійна сила формування інтелектуального капіталу промислового підприємства.

Економіка. Управління. Інновації. 2022. № 1(9) URL:http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2022_1/pdf/13kkvkpp.pdf. (Дата звернення: 23.04.2024)

38. Корінько Н. Д. Інновації у діяльності суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми економіки.* 2019. № 5. С. 149-154.

39. Костецький Я.І. Факторний аналіз рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економічний аналіз.* 2019. Випуск 10. Ч. 4. С. 179-181.

40. Коюда В.О., Лисенко Л.А. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності. Х.: ФОП Павленко О.Г.; ІНЖЕК, 2018. 224 с.

41. Краус Н.М. Інноваційний процес як основа формування механізму інноваційної інфраструктури: інституціональний аспект. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки».* 2021. № 4. С. 15-20.

42. Крахмальова Н.А., Цикал. А.П., Удосконалення процесу впровадження інноваційних технологій на підприємстві, Матеріали конференції «Освітньо-інноваційна інтерактивна платформа" Студентські підприємницькі ініціативи», КНУТД, 2020. С. 196-201

43. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 608 с.

44. Кузнєцова А.Я. Удосконалення банківського і небанківського фінансування інноваційної діяльності в Україні: монографія. К.: УБС НБУ, 2019. 175 с.

45. Кундеус О. М. Інвестиційне забезпечення діяльності підприємств на інноваційній основі. *Інноваційна економіка.* 2020. №4. С. 148-155

46. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. Ін-т екон. прогноз. НАН України; Івано-Франків. держ. техн. ун-т нафти і газу. К., 2019.253с.

47. Лященко О.В. Проблеми оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства / Лященко О.В. // *Економічний вісник Донбасу* № 2 (20). 2010. С. 176 180.

48. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Хорошко Д. Р. Управління інноваційним потенціалом як фактор стратегічного розвитку та конкурентних переваг підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 3 (26). С. 76-81.

49. Мартиненко М. В. Управління розвитком підприємства в умовах інноваційної знання-орієнтованої економіки // *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Економічна*. 2018. Вип. 94. С. 36-46.

50. Мельник Л.І. Управління інноваційними процесами машинобудівних підприємств: автореф. дис. к. е. н.: спец. 08.00.04; НУ «Львівська політехніка». Львів, 2017. 22 с.

51. Микитюк В. Взаємозв'язок інвестиційної та інноваційної діяльності промислового підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2019. Випуск №13. С. 86-91.

52. Мохонько Г., Клименко К. Стан розвитку інноваційного потенціалу підприємств харчової промисловості в Україні. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : зб. тез доп. І Міжнародної наук.- практи. конф., 23 квіт. 2020 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2020. С. 184–185.*

53. Надтока Т.Б. Соціальний розвиток промислового підприємства та механізми його управління. *Управлінські технології у рішенні сучасних проблем розвитку соціально-економічних систем: монографія / Т.Б. Надтока, Г.А. Какуніна, О.В. Мартякова та ін. / за заг. ред. О.В. Мартякової. Донецьк: Вид-во ДонНТУ, 2018. 744 с. С. 564-569.*

54. Наукова та інноваційна діяльність України : статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України. 2022. 178 с.
[URL:https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat/2018/zb/09/zb_nauka_2022.pdf](https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat/2018/zb/09/zb_nauka_2022.pdf)

55. Офіційний сайт АТ «Агрокомбінат «Калита». URL: <http://www.akkalita.com.ua/>

56. Пілявоз Т.М., Глущенко Л.Д. Організаційно-економічні аспекти системи управління інноваційним розвитком промислового підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип.18. С. 523-530.

57. Поліщук О.О. Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально-економічної категорії. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 3(21). С. 169-171.

58. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні. Закон України від 5 грудня 2012 року № 3715-VI. // ВВРУ. 2012. № 19-20. С. 166

59. Про інноваційну діяльність. Закон України від 1 груд. 2013 // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36, С.266.

60. Сподіна В.О. Проблеми ефективної реалізації інноваційної діяльності в Україні. *Реформування фінансово-економічної системи: погляд у майбутнє*. Частина 1. Львів: ЛЕФ, 2019. С. 90-93

61. Тарасова О.В. Теоретико-методологічні основи інноваційної діяльності підприємств. *Економіка харчової промисловості*. 2020. № 1. С. 37–41.

62. Тивончук О.І. Стимулювання інноваційної діяльності машинобудівних підприємств: автореф. дис. ... к. е. н.: спец. 08.00.04; НУ «Львівська політехніка». Львів, 2018. 23 с.

63. Файчук О.М. Інноваційний процес як рушійна сила економічного зростання. *Бізнес Інформ*. 2021. № 10. С. 66–70.

64. Фатенок-Ткачук А. О. Деякі аспекти обліку інноваційної діяльності URL:http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2020_29_1/statti/12.html
(Дата звернення: 23.04.2024)

65. Федоренко В.Г. Управління інноваційним розвитком підприємства: монографія./ за заг ред. Федоренко В.Г., Федулової Л.І. К.: ТОВ «ДКС центр», 2014. 346с.

66. Федулова І.В. Управління розвитком інноваційного потенціалу підприємств хлібопекарної промисловості: автореф. дис. ... д. е. н.: спец. 08.00.04; Нац. ун-т харч. технологій. К., 2019. 35 с.

67. Чумак О.В. Соціально-філософський аналіз поняття «інновація» та «інноваційна діяльність» URL:http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISnIK_36_14.pdf.
(Дата звернення: 23.04.2024)

68. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: монографія. Тернопіль: «Економічна думка», 2013. 326 с.
69. Хмизова О. В., Сисан О. М. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємства. Наукові праці. Економіка. 2016. № 273. С. 83-88.
70. Цифрові технології в інноваційній трансформації економіки України : колективна монографія / Єгоров І.Ю., Никифорок О.І. та ін. ; за ред.: чл.-кор. НАН України Єгорова І.Ю., д.е.н. Никифорок О.І., к.е.н. Ліра В.Е. ; НАН України, ДУ «Ін-т. екон. та прогнозув. НАН України». К., 2020. 308 с.
71. Шматько Н.М., Пантелєєв М.С. Розвиток інноваційної політики України з використанням маркетингу інновацій. Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки). Харків: НТУ "ХПІ", 2018. № 37 (1313). С. 50-56.
72. Шпикуляк О.Г., Мазур Г.Ф. Інноваційна діяльність у механізмі стимулювання агропромислового виробництва. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2019. № 4. С. 73-77.
73. Шуст О. А. Обґрунтування стратегії інноваційно-орієнтованого розвитку сільськогосподарських підприємств з виробництва молока / О. А. Шуст, О. М. Варченко, І. М. Паска, К. В. Ткаченко, І. В. Свиноус // Економіката держава. 2021. № 3. С. 23-27.
74. Юринець З. В. Формування інноваційних стратегій: теорія, методологія, практика : монографія. Львів: СПОЛОМ, 2016. 412 с.
75. Юрчук Н. П. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа реалізації концентрації сталого розвитку економіки України/ Н.П. Юрчук, В. Ю. Вовк, Р.П. Топіна // Агросвіт. – 2019. – № 3. – С. 53-61.

ДОДАТКИ

Додаток А

		Дата(рік, число)	місяць,	КОДИ
				2023 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство «Агрокомбінат «Калита»	за ЄДРПОУ		00857290
Територія		за КАТОТТГ		UA32060150010098317
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ		230
Вид економічної діяльності	Розведення свиней	за КВЕД		01.46
Середня кількість працівників				
Одиниця виміру:	тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	07420, Київська обл., Броварський р-н., смт. Калита, Червоноармійська 14, +380459468643 +380459468500			

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	1871	1950
первісна вартість	1011	2031	2145
знос	1012	160	195
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1871	1950
II. Оборотні активи			

Продовження дод. А

Запаси	1100	14299	10405
Виробничі запаси	1101		
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103		
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрашування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6440	7286
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	106	190
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	967	1779
Усього за розділом II	1195	21812	19642
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	23683	21591

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10	10
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	10658	4240
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	10668	4250
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			

Продовження дод. А

Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	3334	4500
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	3334	4500
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	500	3765
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	1125	1205
за розрахунками з бюджетом	1620	44	71
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	146	5
за розрахунками з оплати праці	1630	-22	18
за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	7887	7777
Усього за розділом III	1695	9681	12841
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	23683	21591

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5622	11015
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3804)	(3576)
Валовий: прибуток	2090	1818	12297
Валовий: збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120		290
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(833)	(901)
Витрати на збут	2150	(411)	(220)
Інші операційні витрати	2180	(1483)	(278)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		6340
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(910)	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі			
Інші витрати			
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток			
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		6340
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(910)	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		6340
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(910)	

Керівник Фалько тарас Вікторович
Головний бухгалтер Бутенко Ірина Іванівна

Додаток Б

		Дата(рік, число)	місяць,	КОДИ
				2024 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство «Агрокомбінат «Калита»	за ЄДРПОУ		00857290
Територія		за КАТОТТГ		UA32060150010098317
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ		230
Вид економічної діяльності	Розведення свиней	за КВЕД		01.46
Середня кількість працівників				
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака				
Адреса	07420, Київська обл., Броварський р-н., смт. Калита, Червоноармійська 14, +380459468643 +380459468500			

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2023 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	1950	2992
первісна вартість	1011	2145	3169
знос	1012	195	177
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1950	2992
II. Оборотні активи			

Продовження дод. Б

Запаси	1100	10405	13999
Виробничі запаси	1101		
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103		
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестраховування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7286	6310
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	190	10
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	1779	1029
Усього за розділом II	1195	19642	21348
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	21591	24240

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10	10
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4240	5202
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	4250	5212
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			

Продовження дод. Б

Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	4500	4233
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	4500	4233
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	3765	3457
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	1105	732
за розрахунками з бюджетом	1620	71	448
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	5	20
за розрахунками з оплати праці	1630	18	44
за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	7777	10194
Усього за розділом III	1695	12841	14895
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	21591	24340

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2023 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3636	5622
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1863)	(3804)
Валовий: прибуток	2090	1773	1818
Валовий: збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	116	
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(311)	(833)
Витрати на збут	2150	(198)	(411)
Інші операційні витрати	2180	(419)	(1483)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	962	-910
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі			
Інші витрати			
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток			
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	962	
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	(910)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	962	
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	(910)

Керівник Фалько тарас Вікторович
Головний бухгалтер Бутенко Ірина Іванівна